

sigma

Nr. 29 • octombrie 2024

sigmakron2@gmail.com

Cuprins:

Dan Popescu - Editorial 2

Teodora Matei - Târguri, târgoveți și tânguieți 3

Liviu Radu - Literatura SF între estetic și didactic 3

Gyorgy Gyorfi-Deak Standarde, nu stindarde 5

Sondaj 6-19

Roxana Brînceanu

Eugen Dan Cadaru

Mircea Cărbunaru

Cristian Cârstoiu

Dan Doboș

Gabriela Gabrinov

Florin Giurcă

Gyorgy Gyorfi-Deak

Anca Ianchiș

Brunno Livadaru

Teodora Matei

Cristina Negreanu

Constantin D. Pavel

Dan Perșa

Darie Pop

Daniel Timariu

Pompilian Tofilescu

Ovidiu Vitan

Anamaria Borlan: „Scriu când am idei și când văd întreaga poveste, ca pe un film” 8

Lucian-Dragoș Bogdan - Ce vă fascinează la science-fiction? 13

Alexandru Lamba - Extras din interviu 15

Colegi de redacție:

**Dan Popescu
Viorel Pirligras**

Dan Popescu „Pișcu”

Editorial

**“The universe is made of stories, not atoms.”
(Universul e făcut din povești, nu din atomi.)
- Muriel Rukeyser**

Trăim în multivers-urile Poveștii.

Povestea este, pentru ființa umană, asemenea aerului pentru păsări, asemenea apei pentru pești, asemenea universului pentru corpurile cerești: atotcuprinzătoare și cu limite aproape imposibil de atins.

Și nu doar că trăim în habitatul acesta special, ne și hrănim imaginația cu el, ne modelăm felul de a fi, ne explorăm viitorurile și trecuturile și îi expandăm limitele.

Omul este un Animal Povestitor.

Fiecare dintre noi trăiește într-o poveste. Din copilărie, poveștile pe care le auzim — de la părinți, cărți, filme sau chiar din experiențele noastre — modelează percepția despre cine suntem și ce putem deveni. Ele ne oferă repere morale și emoționale, iar prin intermediul lor învățăm lecții valoroase despre noi înșine.

La nivel colectiv, poveștile sunt fundamentul tradițiilor, culturilor și valorilor societăților. Miturile, legendele și poveștile populare oferă comunităților o identitate comună.

Poveștile ne arată nu doar cum să navigăm prin viață, ci și cum să ne comportăm. Ele oferă modele de virtute, curaj, dragoste sau sacrificiu. De la basmele copilăriei până la marile epopei literare, ele ne ajută să distingem între bine și rău, între dreptate și nedreptate.

Poveștile ne ajută să înțelegem cine suntem, cum ne conectăm cu ceilalți și cum să navigăm prin complexitatea vieții. Ele sunt busole morale, hărți ale identității și poduri între generații. Fie că sunt vechi de mii de ani sau create în timpul prezent, poveștile ne vor ghida întotdeauna, oferindu-ne sens și direcție.

**“Sometimes reality is too complex. Stories give it form.”
(Uneori realitatea este prea complexă. Poveștile îi dau formă.)
- Jean Luc Godard**

Este dificil de estimat ce modificări notabile vor domina poveștile stră-strănepoților noștri.

Poate că vrăjitoarele vor folosi pălării și baghete conectate la cloud ori poate că poveștile marțiene vor ține topul schimburilor culturale de pe Terra.

Un alt posibil răspuns l-am putea regăsi în dialogul a doi urmași ai tereștrilor care au colonizat adâncurile marine, doi acvatici înotând grațios printre sferile orașului submarin Gothsee din Marea Baltică:

- Dragul meu V, acum că am terminat de verificat calitatea apei din zonă ți-aș rosti o întrebare care nu-mi dă pace de ceva vreme.

- Te ascult, draga mea W.

- Mă uit la imaginile de pe Terra și mă întreb de ce oamenii aveau atât de multe construcții supraterane și foarte puține amenajări subterane protective. Și de ce într-unele densitatea populației depășea limitele de reziliență în timp ce altele erau atât de pustii că te întrebi de ce au mai fost făcute. Și de ce se chinuiau atât să umble hai hui prin exterior. Era ca și cum s-ar fi expus radiațiilor într-un mod suicidal, era ca și cum ar fi vrut să se risipească asemeni nisipului interstelar.

- Ei, este o întregă poveste aici. Dacă vrei, o să încep chiar acum, dar să știi că vor fi multe secvențe.

**“To change the world, you have to change the story.”
(Ca să schimbi lumea, trebuie să schimbi povestea.)
- Naomi Klein**

Teodora Matei

Târguri, târgoveți și tânguieți

4 noiembrie 2023

<https://galaxia42.ro/articole/editoriale/targuri-targoveti-si-tanguieli-16730.html>

Locul autorului e în turnul de fildeș! Să coboare de acolo doar la câte un eveniment, ceva, să ne onoreze cu prezența augustei persoane, iar noi nu ne-am supăra nici dacă ne-ar lăsa cu ochii-n soare, cu volumele sub braț și fără autografe, din motive de oboseală ori migrene, ar zice niște cititori/cumpărători români.

Ba nu, dom'le, să iasă-n stradă, aici, printre noi, să-l vedem, să-l auzim, să ne vorbească așa, peste tarabă, despre cărțile lui, ar spune alții. Să ne-audă părerile despre ce-a scris, să ne lămurească de ce nu face filme, în loc să taie copacii pentru celuloză! ar adăuga.

Ah... așa arată?! Cam tânăr / bătrân / gras / urât / slab / dichisit / neglijent! Altfel erau scriitorii pe vremuri, s-ar plânga o altă categorie.

Rândurile de mai sus ar putea fi un pamflet dacă n-aș fi mers alături de colegii Lucian Dragoș Bogdan și Daniel Timariu la festivaluri Comic Con, pe Aleea Artiștilor, începând din 2018, sau alături de echipa editurii Tritonic, la târguri de carte. Chiar și replicile acelea cum că românii citesc doar autori români morți, că sunt mai valoroși, deja sunt perimate. Anul acesta, mulți dintre cei cărora voiam să le vorbesc despre volumele noastre s-au raportat la anume autori mediatizați, traduși, premiați. De exemplu, un cititor a zis că citește autori români contemporani, dar unul singur, și anume scriitorul X. Altul mi-a declarat că nu mai investește în conaționali. Acela e momentul în care știu că n-o să am succes cu prezentarea mea, dar pentru amuzament, plusiez cu întrebări de genul: *dar câți ați citit?* sau *cine v-a dezamăgit?* Iar răspunsul a fost surprinzător; se pare că scriitura aceluiași X nu-i picase bine. I-am răspuns: *cărțile noastre n-au nicio legătură cu fenomenul respectiv.* Atunci trebuie să accept privirea peste umăr și îndepărtarea în viteză a prezumtivului cumpărător/cititor. Ceea ce s-a întâmplat și în cazul relatat.

Știu că fiecare autor se consideră, cel puțin o dată-n viață, genial. Unii se trezesc mai repede din visul ăsta, devin obiectivi, critici la adresa propriei opere, îndrăznesc să citească și alți confrați, ba chiar să-i recomande. Alții rămân captivi acelei iluzii, nereușind să înțeleagă faptul că fiecare carte are publicul ei, așa cum fiecare om are propriile gusturi. Pare o luptă cu morile de vânt să abordezi fiecare trecător, dar ea poate naște niște povești tare frumoase. Autorul poate întâlni oameni care să-i caute cărțile în librăriile fizice sau online, care să-l caute la următoarele târguri, iar dacă asta nu ni s-ar fi întâmplat, n-aș fi povestit.

O altă scuză de a nu cumpăra cărțile autorilor români e lipsa banilor. Posibilă, în unele cazuri. Însă, dacă fata oprită

(Continuare în pag.4) ▶

Liviu Radu

Literatura SF între estetic și didactic

Publicat în *Fandom românesc* nr.9, 04.04.1997 - sf-ilă în săptămânalul Telegraful, Piatra Neamț

Pentru început vom afirma că literatura SF este, după criteriile editorilor americani, o literatură specializată. Precum westernurile, romanele polițiste, thriller-urile, horror-urile, literatura sentimentală, etc. Adică o literatură care se adresează unor cititori avizați, care cunosc regulile, subtilitățile și convențiile genului.

Literatura SF constituie deci un gen literar care tratează, prin mijloace artistice, subiecte științifice. Indiferent de tipul științei, care poate fi una exactă, matematizabilă sau una intuitiv - statistică.

~n aceste condiții, literatura SF trebuie să îndeplinească, simultan, două condiții aparent contradictorii : să fie literatură și să aibă conținut științific.

Mai mult. După unele definiții, literatura SF trebuie să fie o literatură de previziune (de anticipație). Acest lucru nu implică interpretarea ad - literam a definiției. Nimeni nu citește un roman SF pentru a afla cine va câștiga alegerile din anul viitor, campionatul de fotbal sau derby-ul de trap ci pentru a vedea în ce sens pot evolua lucrurile dacă anumite evenimente vor lua o anumită turnură.

Declarația lui Gibson că literatura SF nu-i o literatură de anticipație nu face decât să justifice lipsa capacității sale de extrapolare (mai bine zis, lipsa conștientă a unei asemenea capacități, pentru că, în fapt, romanele sale au doza necesară de previziune).

Sufocată deci de cerințe și convenții, literatura SF este obligată să navigheze în ape învolburate și întâmpină dificultăți evidente în afirmarea calităților literare.

Să examinăm de ce.

Ca literatură, SF-ul trebuie să satisfacă acele cerințe inerente unei literaturi de calitate, să producă plăcere estetică folosind mijloace specifice genului. Adică printr-o exprimare cursivă, coerentă. Printr-o scriitură cu nimic inferioară altor genuri. Prin definirea personajelor astfel încât să aibă credibilitate. Printr-o intrigă captivantă. Printr-un conținut de idei. ~ntr-un cuvânt, să fie literatură.

În același timp, literatura SF trebuie să aibă un conținut științific. Din acest punct de vedere trebuie să dovedească rigurozitate și seriozitate în documentare. Chiar în situația în care se emit teorii nefundamentate încă sau chiar imposibile dar care au pătruns deja în convențiile unanim acceptate, aceste teorii trebuie să fie coerente și credibile. Sau în cazul extrapolării cu scop anticipativ, să pornească de la fapte unanim recunoscute.

Aceste necesități contradictorii implică un echilibru greu de menținut. Există pericolul ca în situația în care partea științifică predomină, lucrarea să se transforme într-un discurs instructiv dar plictisitor. Literatura SF nu trebuie să devină o literatură de popularizare. Aceasta reprezintă alt

(Continuare în pag.4) ▶

Târguri, târgoveți și tânguieți

(Urmare din pag.3)

În dreptul standului are unghii cu gel care se cer întreținute o dată pe lună, cu prețul a câtorva volume semnate de noi, scuza e penibilă. La fel de penibilă ca în cazul vizitatorilor din târguri de carte organizate în orașe turistice, ale căror terase sunt pline de dimineață până noaptea târziu. Poate doar mie mi se pare că, la același preț, o carte e mai valoroasă decât cea mai ieftină pizza / shaorma. Ori, poate, contează mai mult o masă îmbelșugată decât o carte pe care o poți citi / reciti de nenumărate ori.

Nu cred că există o rețetă consacrată. Nimeni nu știe dacă e mai bine ca autorul să descindă, din când în când, din turnul de fildeș, sau să fie mereu printre oameni, să vorbească despre propriile visuri, sau ale colegilor de breaslă. Să scrie dedicații și să emită bonuri fiscale, în același timp.

Închei mulțumind tuturor celor care s-au arătat deschiși unor provocări, care au cerut lămuriri despre fiecare carte prezentă la stand, care s-au declarat onorați să plece cu o carte cu autograf. Visătorii nu sunt totdeauna priviți cu ochi buni. Oamenii de lângă noi au visuri mai mari decât lasă să se vadă. Ele prind aripi doar atunci când se simt apreciate. Iar o strângere de mână dată unui necunoscut care s-a declarat convins de visuri valorează, la finalul zilei, cât un premiu.

Later edit: scrisesem toate cele de mai sus înainte de festivalul FILIT Iași, la care am avut onoarea de a fi invitată, la Casa Fantasy, dedicată autorilor de science-fiction și fantasy. E greu de descris în cuvinte atmosfera de acolo, senzațiile experimentate la gândul că poți întâlni oameni pe care cu greu ar fi posibil, în viața asta, să-i mai revezi sau să-i ascuți vorbind despre ei și cărțile lor. De la FILIT-ul din 2018 m-am întors cu bucuria lecturii unui autor islandez, Jón Kalman Stefánsson, a cărui trilogie a fiordurilor m-a cucerit definitiv. Numai că, de curând, am descoperit un nou roman de-al său tradus în română (*Povestea Astei*) și mi-a venit greu să cred că-i aparținea tot lui. Abia după vreo două capitole mi-am dat seama că își adaptase stilul epocii în care și plasase acțiunea, dar și modulul de viață al noilor personaje. Și m-a mai cucerit o dată.

Pentru mine, revelația acestui an a fost Markus Zusak (*Hoțul de cărți, Podul de lut, Mesagerul*). Nu doar că a dat autografe și pe holul hotelului unde era cazat, și pe stradă, când era oprit de cititori, însă un eveniment cu liceeni s-a prelungit cu două ore peste cele două alocate inițial, pentru că atât i-a luat să semneze și ultima carte, să facă poze cu toți doritorii prezenți. Mie mi-a predat o mare lecție de modestie. Un om care a vândut două milioane de exemplare (din toate titlurile, în toate traducerile), mi-a spus că orice om care scrie și care face o poveste să circule, e scriitor. Că asta contează: să transmiți.

Acum chiar închei pentru că, vorba cuiva, uneori cuvintele murdăresc.

Literatura SF între estetic și didactic

(Urmare din pag.3)

gen specializat, cu cerințe și tehnici proprii. ~n același timp, neacordarea unei atenții corespunzătoare conținutului științific poate duce la erori grave, la lipsă de coerență și de credibilitate. Cu titlu de exemplu, citez dintr-o recenzie la un roman de Stanislav Lem. Referentul îi reproșează că, deși e vorba de un roman satiric, folosirea armelor sonice și a parașutelor pe Lună, unde nu există atmosferă, dovedesc lipsa de seriozitate și implicit, lipsa de respect față de cititor. {i este vorba de Lem !

Soluția pe care o știm toți chiar dacă nu reușim întotdeauna s-o aplicăm în practică, este de a strecura informațiile în așa fel încât să fie ușor de detectat dar să nu împietzeze asupra facilității urmării intrigii literare. Situațiile în care autorul este obligat să explice în final anumite intenții greu de recunoscut reprezintă cazuri de excepție ce pot fi acceptate doar în cazuri limită (a se vedea "Orașul ca o tablă de șah" de John Brunner, roman în care autorul prezintă partida de șah care l-a inspirat).

Concluzia este că literatura SF reprezintă un gen dificil atât pentru scriitor cât și pentru cititor. Cele două părți trebuie să aibă un nivel de plecare comun, să discute despre lucruri cunoscute sau ușor de înțeles. ~n același timp, nivelul estetic necesar unei literaturi de calitate poate fi obținut și prin mijloace experimentale. ~nsă atunci intervine alt aspect, accesul la o masă mare de cititori. Experimentul, ca și discursul tehnic, se adresează grupurilor restrânse, cu un anumit nivel de pregătire.

Încă un aspect, temele tratate să nu fie de interes restrâns sau momentan. Astfel, lucrarea respectivă devine ocazională, pierde caracterul de generalitate, de interes larg. Iar gheoul se închide iar.

Oricum, literatura SF trebuie să-și îndeplinească rolul de avertizare asupra pericolelor științifico - tehnologice. Altfel, își pierde caracterul. ~nsă dacă n-o face cu mijloace estetice corespunzătoare, devine plictisitoare și banală. Se transformă într-o literatură de mîna a doua. Adică exact ce nu dorim.

Standarde, nu stindarde

Publicat în volumul „Estetica Imaginarului”, editura Cristian PlusArt, 2022

Toți cei născuți în secolul XX au privit sosirea mileniului III cu speranță și cu teamă. Obsesia milenaristă transmisă secole de-a rândul ne-a marcat generația, mai ales după apariția primei bombe atomice. Din fericire, în 2000 n-au răsunit trâmbițele Apocalipsei, eclipsa de Soare din 11 august 1999 a trecut fără să producă dezastrele prezise de Nostradamus, „cei patru îngeri, care erau gătiți spre ceasul și ziua și luna și anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni” n-au fost dezlegați, iar pesimiștii și-au mutat target-ul catastrofic în 21 decembrie 2012, când s-a terminat ultimul ciclu prevăzut de calendarul mayas.

Într-unul dintre romanele apărute pe vremuri în colecția „Sfinx” de la Editura Militară, era vorba despre un tânăr infractor trimis într-un institut de reeducare. Zurbagiu și simpatice, personajul dovedea o anumită recalcitrantă voioasă când venea vorba despre idealurile societății socialiste multilaterale dezvoltate. În loc să subscrie la respectarea principiului „fiecare după puteri, fiecăruia după nevoi”, anti-eroul și-a făcut o lozincă proprie, menită să ia în răspăr spiritul stahanovist: „SUS MUNCA! (Să n-ajungem noi la ea.)”

În repetate rânduri, criticii Voicu Bugariu, Mircea Opriță sau Cornel Robu au cerut respectarea unor anumite standarde estetice, când succesul poate fi atins atât de ușor apelând la rețetele testate de americani.

Ca să mă fac înțeleș, voi face o comparație. E adevărat, Henry Ford a construit prima mașină de tip „Trabant” pe care a numit-o „Ford T” și a vândut-o în 15.000.000 de bucăți. A fost o rețetă de succes, a adus foarte mulți bani, l-a făcut celebru pe industriaș, doar l-a pomenit și Aldous Huxley în „Minunata lume nouă” (Brave New World, 1932), a râs și Chaplin de el în „Timpuri noi” (Modern Times, 1936). Dar, după doar un veac de la apariția primului automobil popular, oare câte exemplare mai există în colecții? Pentru că „Ford T” n-a fost un automobil de vis, ci un rău necesar, un prim mijloc de deplasare la distanță. Avea o pornire manuală la manivelă, un motor capricios, o caroserie redusă la minimum, care nu oferea o minimă protecție în cazul unei coliziuni rutiere. Uitați-vă la filmele cu Stan și Bran ca să-l vedeți cum arăta în tablă și roate. În momentul când a apărut o alternativă mai sigură, mai frumoasă, mai rapidă, cumpărătorul a dat un ban în plus pentru plăcerea de a sta la volan.

Plăcerea provocată de lectura unui text literar este infinit mai subtilă decât goana într-o „teleguță” sport decapotabilă alături de o femeie cu vino-ncoace, al cărei păr parfumat flutură ca un stindard smuls din mâna inamicului. Ce să mai zicem de coapsa caldă aflată lângă maneta schimbătorului de viteză, de glezna ițită de sub bordul îmbrăcat în piele, de mânăța scoasă nonșalant pe geam, de capul rezemat visător pe umărul șoferului. Ia încercați să plimbați o asemenea frumusețe într-un „Trabant”!

Desigur, o primă condiție a succesului financiar este satisfacerea unei necesități, vizând o categorie cât mai largă a publicului consumator. Miza pe cantitate nu coincide întotdeauna cu asigurarea unei calități decente. Pentru cine doarește să se îmbete cu bani puțini, magazinele oferă și o „băutură de tip vin”, colorată și înmiresmată artificial, sevă a

robinetului, care a văzut Soarele abia pe raftul din prăvălie. E adevărat, are un conținut adecvat de alcool. Nu cred că taica Noe ar fi acceptat să-și aline stresul provocat de Potop trăgând o dușcă din această poșică, altminteri cu totul ignorată de binecunoscutele musculițe de oțet, negre-n pântec și mari iubitoare de drojdie.

Desigur, în cazul contrafacțiilor realizate cu multă îndemânare, o rețetă bună constituie ea însăși un succes, reprezentă vulturul de pe umerii căruia vrabia se poate înălța încă un pic. În plan literar, cursurile de formare a scriitorilor (writing) îl deprind pe condeier cu o tehnică narativă și îl modelează conform cerințelor pieții, îl ajută să vină în întâmpinarea dorințelor formulate de edituri sau de casele de film, totodată angajatori și investitori. Un thriller catastrofic, proiectat să devină un bestseller, își va purta eroul și eroina în goană de-a lungul tuturor celor cinci continente, favorizându-și traducerea în cât mai multe țări. Ei își vor face prieteni de toate rasele, culorile, religiile, orientările sexuale etc. pentru ca publicul să se recunoască în ei. Totul e OK până când apare problema originii eroului negativ, dar, spre deosebire de alte genuri literare, SF-ul are avantajul de a-și putea importa răufăcătorii de pe Marte (vezi H. G. Wells, „Războiul lumilor”) sau chiar de mai departe. Câteva repere mitologice vor permite accesarea subconștientului colectiv, reînțoarcerea la vârsta basmelor, exploatarea nostalgiei față de Paradisul pierdut, reamintirea clipei de vis când copilul din noi trăia lipsit de griji, ocrotit de tatăl și de mama lui. Cu condiția să nu încurcăm centaurii cu minotaurii și viceversa.

Rețetele de succes oferă o tehnică infailibilă, dar, ca și în artele marțiale, în lipsa spiritualității, ea asigură accesul numai până la un anumit nivel. Până să devină expert în „judo” (Calea supleții), învățacelul trebuie să deprindă elementele de ju-jitsu, să le repete corect și neconștient, să le treacă dincolo de pragul gândurilor și să se facă unul cu ele. Dar „jitsu” reprezintă un cumul tehnic care, șlefuit cu mîgală, dus la perfecțiune, asigură cel mult gradul de 3 Dan. De aici încolo, aspirantul studiază „do”: Calea, Arta. Un om care și-a dăruit viața studiului permanent al unui domeniu artistic și devine beneficiarul experienței profesorilor și antemergerilor săi, cunoaște foarte bine așteptările maestrilor și își va aduna puterile ca să răzbată cât mai departe, cu speranța că odată, dacă trage tare, va fi primit printre ei. Nimeni nu-i poate oferi garanția reușitei, pentru că totul depinde, în bună măsură, de propria-i persoană și de strădaniile făcute. Recunoașterea valorilor literare derivă din niște legi asemănătoare.

Rostul standardelor este de a asigura o minimă calitate. Când vine vorba despre actul de creație, calitatea prototipului trebuie să răspundă celor mai strașnice exigențe, deoarece orice eroare ignorată la început se adâncește ca urmare a multiplicării prin imitație și provoacă rapid deteriorarea unei opere menite îndeobște să supraviețuiască artistului și să-i certifice măiestria de-a lungul veacurilor. Ca orice explorator al înălțimilor, cutezătorul riscă să pice cu atât mai tare cu cât urcă mai sus. Dar senzația finală de a plana grațios și nestingherit ca un albatros, posibilitatea de transformare într-un prinț al azurului, este răsplata oricui își rafinează într-atât arta încât în cele din urmă dobândește aripi.

SONDAJ

Salutări, prieteni!

În cele ce urmează, puteți afla opiniile unor cunoscuți scriitori, privitoare la literatura SF, Fantastică, Fantasy (Fy). Inițial aveam în vedere numai Fantasticul și SF-ul dar răspunsurile au făcut referire și la Fy.

Au fost transmise patru întrebări:

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată? La întrebarea asta, formulată de Mihai Buzea, 9 din cei 10 respondenți, absolvenți de filologie, au spus că modul de prezentare. Eu consider că în F / SF povestea contează foarte mult. Ce părere aveți?

2. Ce preferați pentru citit respectiv pentru scris (și poate spuneți și de ce): proza scurtă sau romanul?

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public-țintă? Am pus întrebarea asta de 2 ori în cadrul unor întâlniri Prospect Art. Spre marea mea surpriză, niciunul dintre autori nu avea un public-țintă.

La întrebări am păstrat reformulările respondenților.

A 5-a întrebare o puteți afla la începutul listei cu aparițiile editoriale din anul 2023.

Cu mulțumiri tuturor,
Dan Popescu „Pișcu”

ROXANA BRÎNCEANU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată? Ce apreciezi mai mult într-o operă SFF: idea sau stilul?

Modul de prezentare, stilul de a scrie, este important în orice tip de scriere, fie ea ficțiune, non-ficțiune, poezie, instrucțiuni de folosire, orice. Nu cred că te poți bucura cu adevărat de o poveste dacă te deranjează ceva la fiecare rând. Dar la fel te poate deranja și lipsa poveștii. Mie personal îmi lipsește ceva când, după ce închid o carte, încep să mă întreb: „OK, și despre ce-a fost vorba aici?” Ca să nu mai vorbim de rupturile de logică sau de absurdul situațiilor (când nu e căutat special, desigur). Oricât de frumos ar fi stilul, ca să te cufunzi cu adevărat într-o carte trebuie să ai și o poveste care să te țină curios, nerăbdător, să simți ceva pentru lumea și personajele respective.

În cazul SFF povestea e chiar și mai importantă, pentru că aici e vorba despre lumi construite pe care trebuie să le înțelegi, de idei noi și de preferat șocante, de aventuri în decoruri și norme străine de viața de zi cu zi a cititorului obișnuit. Atunci când alegi să citești SF sau fantasy te aștepti să găsești o poveste despre ceva ce nu întâlnești la fiecare pas, să descoperi ceva nou și străin de lumea ta. Dacă ai parte doar de descrieri superbe despre cum cad frunzele și cum foșnește rochia prințesei (sau costumul astronautului, de ce nu), despre cum visează personajul la cai verzi pe pereți, aia nu e SFF, e poezie. Nu am nimic cu poezia, e

foarte frumoasă, dar ce vreau să zic e că dacă am chef de „stări de spirit” citesc poezie frumos scrisă, dacă am chef de evadat în lumi străine citesc SFF (frumos scris, evident), unde chiar se întâmplă ceva ce să mă facă să-mi doresc să aflu ce se întâmplă mai departe și să mă bucur de întorsăturile de situație.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Pentru citit nu pot să zic că am o preferință clară. Uneori citesc cărămizi de romane, uneori proză scurtă, contează doar ce gen de literatură am chef să citesc la un moment dat și structura timpului pe care îl am la dispoziție. Ambele au și avantaje și dezavantaje. Un roman te ajută să te cufunzi mai mult în lumea respectivă și să înțelegi toate detaliile, dar uneori poate deveni plictisitor tocmai prin detaliile inutile și povestea prea încălțită. Proza scurtă aduce mai rapid bucuria, dar uneori e... pur și simplu proastă. Fără supărare. Și acolo se vede mult mai ușor. O frază prost concepută sau o întâmplare illogică sau nesemnificativă e deranjantă.

Pentru scris e cu totul altceva. Mie personal nu-mi ies poveștile lungi. N-am reușit niciodată să scriu ceva mai lung de două sute de pagini (și asta doar o singură dată). Mereu am senzația că spun lucruri inutile, povești secundare irelevante, mai pe românește că bat câmpii.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Depinde ce înțelegem prin viitor. Pe termen scurt e mai degrabă vorba de modă. Am putea zice astăzi că SF-ul nu

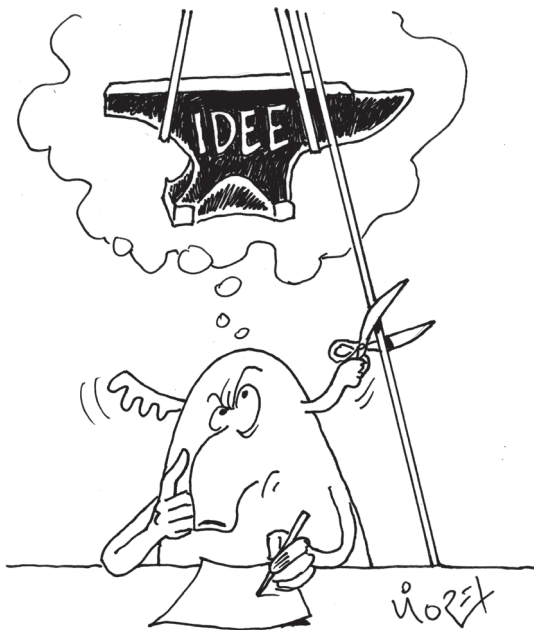
are viitor și fantasy-ul are, dar poate că peste zece ani o să fie invers. Pe termen lung, nu cred că poveștile o să dispară vreodată. Doar forma li se schimbă.

Despre science fiction s-a spus că nu mai are succes pentru că progresul științei e mai rapid decât poate imaginația să țină pasul. Ar fi bine să fie așa, dar eu sunt mai pesimistă. Dacă mă uit în jur văd cum nivelul de inteligență și educație scade, orizonturile se reduc. Fără acestea, SF și F sunt mai dificil de digerat. E greu de înțeles o ipoteză științifică, greu de conceput o lume fantastică prea mult diferită de ce se vede în jur. Însă sper să fie doar un fenomen ciclic și lucrurile să-și revină la „normal”.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Nu scriu atât de mult încât să am un public țintă. Când scrii două povestiri scurte în trei ani e dificil să te umfli în pene că scrii pentru cineva anume. Nu am pretenții de erou civilizator, dar îi admir pe cei care încearcă. Nu am pretenția că așa vrea să mă îmbogățesc (nici din punct de vedere material nici al faimei) scriind pentru o anumită categorie de oameni; când scrii rar asta ar însemna o limitare. Dar dacă cineva își găsește „vocația” să adune un public anume cu care să rezoneze, sau/și să aducă o îmbunătățire mentalității unui tip de oameni, toată stima mea.

Da, oricine se poate lăuda că scrie pentru oameni inteligenți, aventuroși, deschiși la minte, adolescenți/pensionari/familiști/singuratici/femei/macho (sau ce altă categorie mai e la modă în momentul respectiv), dar ar fi o laudă goală pentru mine. Aș putea spune mai degrabă că ocolesc un anumit tip de public, dar și asta ar fi o laudă goală. În final, orice public e binevenit.

EUGEN DAN CADARU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată? Ce apreciezi mai mult într-o operă SFF: ideea sau stilul?

Într-o poveste SFF (și, de fapt, în oricare tip de poveste) sunt importante atât ideea, cât și stilul, amândouă contribuie la efectul de fascinație pe care o poveste SFF de calitate îl produce asupra cititorului. Dar, trebuie spus limpede, că ideea (sau/și premisa prezentată prin titlu / motto /etc.) este cea care determină cititorul să parcurgă o poveste și cea care, în final, va cântări preponderent la impresia finală. Stilul este important pentru că ajută cititorul să parcurgă istoria propu-

să, dar dacă la sfârșitul capătului unei lecturi plăcute nu va rămâne cu ceva care să-l surprindă sau să-l pună pe gânduri, cititorul va uita destul de repede respectiva lectură. Asta este valabil pentru cititorul mediu (pentru marea masă de cititori) și, cel mai probabil, nu se aplică acelor puțini rafinați care caută în primul rând plăcerea estetică.

2. Ce preferați pentru citit sau pentru scris: proza scurtă sau romanul? De ce?

Îmi plac amândouă, și proza scurtă, și proza de mai mare întindere. Dar, este adevărat că în cazul povestirilor, satisfacția este mai rapidă, atât pentru cititor, cât și pentru scriitor. Ceea ce poate fi important în lumea suprasolicitată de azi, când timpul este pentru fiecare o resursă critică, poate cea mai greu de obținut, pentru că nu se lungeste și nu se lățește, ziua are doar 24 de ore și acelea sunt toate, nicio secundă în plus. Pe de altă parte, romanul îți oferă (și ca cititor, și ca scriitor) o altă anvergură a poveștii și, inevitabil, un alt tip de satisfacție. Revin la conceptul de idee. Ea, ideea, este cea care dictează întinderea unei povești. Sunt povești care pot fi spuse în câteva cuvinte sau în câteva propoziții sau în câteva pagini, iar alte povești se cer a fi relateate în extenso, pentru că nu ar avea sens altfel. Fără toate întâmplările, personajele și detaliile lor nu ar avea farmec și nu ar duce la rezultatul de a fascina publicul. Unele povești pot fi doar luxuriante, iar altele pot fi doar telegrafice. Iar scriitorul în mîntea căruia se naște o idee știe imediat care întindere i se potrivește.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor SFF?

Poveștile SFF trec în prezent printr-un moment de renaștere sau reinventare, pentru că o bună parte din teme clasice ale sf-ului sunt destul de tocite prin supra-utilizare și devine complicat pentru ele-singure să mai stârnească atenția publicului. Am să utilizez, ca exemplu, două teme clasice. Poveștile de tip ingineresc cu extraterestrii și cu roboți, care ne fascinau pe toți prin anii 80, nu mai pot impresiona precum o făceau atunci. Roboții sunt deja peste tot în jurul nostru, iar extraterestrii nu au apărut, dar deja avem impresia că știm deja totul despre ei (cum ar trebui să arate, cam în ce fel s-ar putea produce prima interacțiune etc. etc.) Ar trebui, însă, să abandonăm aceste teme? Poate că nu. Poate că ce avem de făcut ar fi să le dăm acestora o nouă anvergură prin mixarea lor cu alte zone speculative, cum ar fi metafizica, mitologia etc. Ceea ce se și întâmplă, de fapt. Observăm, cum atenția publicului se mută spre alt tip de mistere, precum cele din zona neuro-științelor, al fenomenelor psi, altfel spus se produce o translație din zona hard/tehnosf spre zona soft/bio-sf. Iar, apoi, după ce și aceste teme vor fi explorate îndeajuns, publicul își va muta atenția spre altceva, în funcție și de evoluția lucrurilor în realitatea concretă

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

A încerca să-ți fasonezi scrisul pentru a-l face atrăgător pentru o categorie anume de cititori mi se pare echivalent cu a contorsiona povestea. O asemenea abordare ar duce scrisul într-o zonă de produs industrial făcut la matrită care eventual poate avea succes pe termen scurt dar care, pe termen mediu, dispare, ca orice alt obiect de serie, făcut după o rețetă. Calitatea unei povești este dată de unicitatea ei iar asta se realizează lăsând-o să curgă, în niciun caz încercând să-i montezi tot felul de elemente despre care ai impresia că ar garanta un succes. În același timp, există, evident, un public pentru care scrii dar n-aș putea spune care este vârsta, sexul, orientarea religioasă sau nivelul economic al acestuia. Publicul pentru care scrii este cel care se simte provocat de ideea pe care i-o propun, acei oameni care tresar când văd titlul poveștii și vor să afle mai multe despre acea istorie.

MIRCEA CĂRBUNARU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Povestea este la fel de importantă ca forma de prezentare. Nu o spun eu, este de la Maiorescu încoace. Forma fără fond este inacceptabilă.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

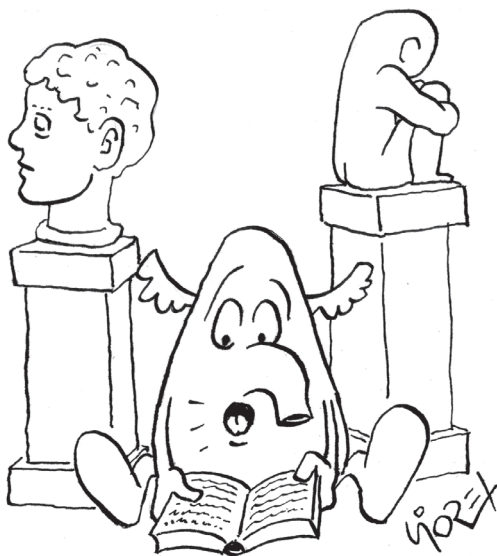
Personal citesc tot mai puțin de plăcere. Folosesc timpul pentru documentare. Citesc cu direcție și ceea ce îmi trebuie încât să îmi rămână și timp pentru scris. Un roman lung și dezamăgitor îl văd că pe o experiență eșuată. De-asta prefer proză scurtă. Am regrete mai mici

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Viitorul prozei SF este ca al întregii literaturi. Nu cred că dacă nu se mai citește literatură se va citi doar cea SF. Suntem toți în aceeași barcă.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Nu îmi propun să scriu pentru femei, pentru bărbați, pentru tineri sau bătrâni, pentru intelectuali sau comercial. Eu folosesc o scriere multilayer, adică întotdeauna încerc să vin cu o multitudine de mesaje recunoscutibile de mai multe categorii de cititori, construiesc o anumită simbolistică în spatele cuvintelor care poate fi descoperită de cititori.

CRISTIAN CÂRSTOIU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Modul de prezentare. Gândește-te la un banc spus cu și fără stil. Uneori un banc slab te face să râzi cu lacrimi dacă "bancherul" e pontos, iar alte ori, un povestitor slab strică poanta. Povestea trebuie să fie în primul rând entertainment.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Nu am o preferință anume. În general citesc romane, am mai multă plăcere să citesc o intrigă mai complexă, intricate, acțiune, romance, intrigă secundară, dezvoltarea personajului etc.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF?

F/SF mai mult spre subgenuri de nișă cu suprapuneri de tip tech/fantasy sau romance/AI.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Young adult, în special bărbați, 15-25 de ani, mediu urban, educat. Dar mă bate gândul să încerc și romantasy pt femei 35+.

DAN DOBOȘ

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

E greu să prezinți „povestea” și „modul” într-o logică de excludere, de antagonism. Personal, cred că merită să scriu

„Scriu când am idei și când văd întreaga poveste, ca pe un film”

– interviu cu Anamaria Borlan, realizat de Daniel Timariu – (fragment)

18 aprilie 2023

<https://galaxia42.ro/articole/interviuri/scriu-cand-am-idei-si-cand-vad-intreaga-poveste-ca-pe-un-film-interviu-cu-anamaria-borlan-15476.html>

Daniel Timariu: De ce scrii?

Anamaria Borlan: Dacă aș răspunde că îmi place să scriu, ar fi oarecum desuet. Că mă pasionează? Desigur, altfel nu aș scrie. Pentru că doresc să împart bucuria mea personală, creionând un personaj, o scenă, o trăire, o situație? Oare aș fi prea egoistă? Deoarece îmi place să visez, să imaginez tot felul de chestioane neverosimile, întâmplări în ținuturi mai îndepărtate sau mai apropiate, unele dincolo de sistemul nostru solar sau altele chiar la mine-n curte? Aș fi prea orgolioasă dacă aș spune că am o imaginație bogată de care trebuie să scap cumva, prin scris? Și, nu în ultimul rând, mă bucură și mă simt extrem de onorată când cititorii îmi spun că le-a plăcut ceea ce au lecturat scris de mine!

D.T.: Ai un fel plăcut de a scrie, punctat nu doar cu referințe ci și cu o profundă vedere asupra omului și a societății umane, semne de mare autor. Ce scriitori te inspiră?

A.B.: Mă inspiră o pleiadă de scriitori, mărturisesc, din diferite genuri literare. Îi citesc și recitesc cu mare plăcere pe filosofii sfârșitul secolului 19 și începutul secolului 20, pe care îi găsesc, uneori, chiar amuzanți, clasici, moderni și contemporani ai literaturii britanice și în extenso, cei americani, asiatici, sud-americani, europeni, SF românesc și vreau să subliniez, în ultimul timp, mi se pare că autorii de SF și F români scriu mai bine decât oricând.

Îmi ajunge să remarc un anumit cuvânt dintr-o carte, să-mi aprindă imaginația și imediat mi se conturează o idee în minte. De aici până la finalizarea unui text, indiferent de numărul de cuvinte, este, cum spune sintagma, doar un pas, adică scris cu îndârjire.

doar povești. Cât despre modul în care le prezint, se poate discuta desigur despre perspectiva narativă, despre stil, despre ponderea informației în textul literar, despre mesaj și modul de creare a emoțiilor, de la durere, la râsul în hohote. Acestea din urmă însă trebuie subordonate poveștii, așa cum ne învață pe noi profesorii (mai ales cei americani) de creative writing. În calitate de cititor, mai notez doar că nu termin niciodată un roman/o nuvelă/o povestire, care nu respiră un aer saturat de mireasma epicului.

2. Ce preferați pentru citit respectiv pentru scris: proza scurtă sau romanul?

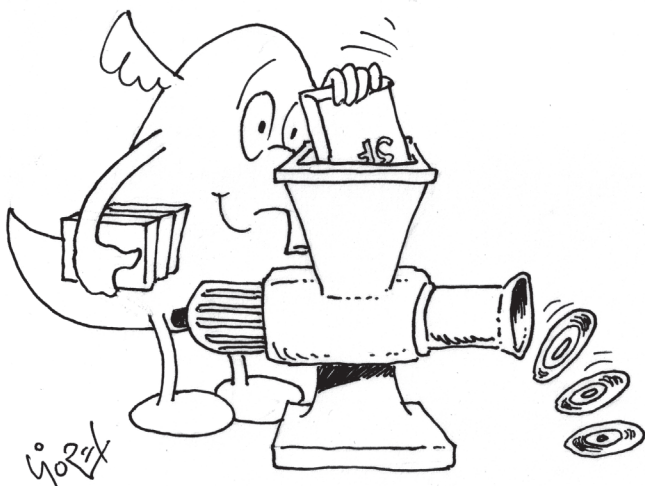
Cu siguranță, romanul. Ca scriitor, îmi dă posibilitate unor structuri literare mai complexe, fără de care nu prea pot să mă exprim. În povestiri, simt că nu am loc, că mă răstorn, că mă revărs, că nu spun destul. În calitate de cititor, romanul mă încântă la fel de mult, fiindcă îmi dă și mie spațiu de imaginație, de mirare, de construit alternative. Povestirile sunt și ele pe placul meu, doar că atunci când citesc o culegere de povestiri, obosesc foarte repede. Caracterul inevitabil anecdotic al oricărei povestiri bune, repetat cu insistență, îmi lasă impresia de clișeu. Dacă povestirile sunt foarte diferite, nu înțeleg logica grupării lor, dacă sunt asemănătoare, mă plictisesc. Poate de aceea, în ultima vreme aleg să scriu povestiri care aparțin aceluiași univers, fragmente ca-leidoscopice ale unei structuri mai mari.

3. Cum vedeți viitorul povestilor F / SF ?

Greu de zis. Singurul lucru la care mă pot gândi e că au un viitor strălucit dacă se pot transforma în episoade ale unor seriale de televiziune. Par, de asemenea, să fie avantajate de lumea tot mai grăbită în care trăim, una în care nu ai timp sau ești prea ușor de distras cu alte lucruri ca să-ți permiți lecturi îndelungi.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public-țintă?

Pentru cine scriu? Pentru mine. Publicul meu țintă e format din cititori ca mine, care nu consideră că ești intelectual dacă nu știi principiul al doilea al termodinamicii, care iubesc povestea deopotrivă cu îndemânarea autorului de a folosi limba română, care cred că SF-ul este literatura accidentului științific, în timp ce fantasy-ul derivă din îndemnul acela de a nu strivi corola de minuni a lumii. Scriu pentru oamenii care înțeleg că o carte se cumpără și se citește înainte de a vorbi despre ea și mai scriu și pentru critică, dar nu ca să fiu laudat, că asta nu se prea întâmplă, ci din încăpățănarea de a demonstra că existăm.

GABRIELA GABRINOV

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Spre deosebire de literatura realistă, în fantasy și science-fiction apreciez ideea în detrimentul stilului. Fie că este vorba despre universuri imaginate de la temelie, cu propriile attribute și sisteme de valori, sau este vorba despre povești care proiectează o oglindă a realității, ale cărei fisuri dezvăluie o călătorie cu totul neașteptată, lucrul pe care toate poveștile bune din sfera SFFH îl au în comun este originalitatea. O idee originală, îndrăzneță și deschizătoare de perspective, sau o idee frecvent folosită în literatură, dar abordată într-un mod insolit și dintr-un punct de vedere nou, constituie, din punctul meu de vedere, marele avantaj al acestor genuri literare. Am întâlnit destul de rar lucrări (romane sau povestiri scurte) în care subiectul să fie eclipsat de un stil mai puțin savuros sau convingător. Dacă subiectul e bun, pot să fac abstracție de stil chiar dacă acesta e foarte modest, prea tehnic sau, din contră, prea plastic și pretențios, însă dacă scriitura e bine stăpănită, dar ideea nu e atât de interesantă sau insuficient validată, abandonez cu regret și nu rămân cu nimic din lucrarea respectivă. Cred că asta se datorează faptului că, de regulă, literatura de nișă permite deschiderea către o altă gamă de teme, motive și influențe, care nu sunt atât de des tratate în literatura realistă. Sfera SFFH se bazează mai mult pe imaginație ori pe documentare riguroasă decât pe transpunerea fidelă a realității, iar aventura și misterul, intrigile și comploturile, excepționalul personajelor și — foarte important — cadrul, lumea în care se desfășoară acțiunea, devin elemente cheie pentru anvergura și dimensiunea ideatică pe care o poate atinge povestea. Așadar, cred că stilul contează mai puțin decât ideea, însă asta nu înseamnă că nu e important sau că nu afectează și el, într-o măsură mai mică sau mai mare, felul în care cititorul rezonază cu povestea.

2. Ce preferați pentru citit respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Le prefer pe ambele, în funcție de context. Condiția este să-mi placă atât subiectul, cât și stilul, și să-mi transmită ceva. Există lucrări recunoscute la nivel general drept excepționale, care pe mine nu m-au prins, și lucrări trecute cu vederea care mi-au plăcut foarte mult. O proză scurtă e o alegere perfectă pentru o pauză la lucru sau pentru un moment de respiro, o privire furișă într-o lume incomplet dezvoltată, la asamblarea căreia trebuie să contribui și eu. Un roman este un test de anduranță, necesită răbdare și deschidere față de perspectivele propuse, indiferent că sunt politice, sociale, psihologice ori de alte facturi. Fiecare dintre cele două specii în proză are avantajele și dezavantajele ei, și cu siguranță că fiecare e folositoare în felul ei.

3. Cum vedeți viitorul povestilor fantasy / science-fiction?

Dacă mă raportează la nivel global, poveștile fantasy sunt din ce în ce mai căutate, fenomenul ia amploare, iar acest lucru nu poate decât să mă bucure. Pare că, treptat, oamenii încep să renunțe la ideea absurdă că romanele sau povestirile fantasy n-ar fi o lectură serioasă și să îndrăznească să se afunde în caruselul comploturilor magice și în iureșul imaginației, prezentat în cea mai pură formă. Cât despre proza science-fiction, constat că deocamdată se bate foarte mult monedă pe inteligența artificială, ceea ce e perfect normal, însă, în ultimul timp, găsesc destul de greu o poveste multumitoare din toate punctele de vedere, una care să îmbine și un stil plastic, și un subiect original (din păcate, lista temelor principale ale sf-ului este destul de mică, prin compara-

ție cu cea a genului fantasy). Așadar, nu pot preconiza ceea ce se va întâmpla în viitor cu aceste genuri, însă pot să spun ce mi-aș dori eu să se întâmple. Mi-aș dori ca tot mai mulți oameni să îmbrățișeze fantasy-ul și sci-fi-ul, magia și știința, și să încerce să găsească răspunsuri la întrebările absolut delicioase pe care aceste genuri ale literaturii, nedrept înghesuite într-o „nișă”, le propun.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Aș zice că, datorită limbajului și temelor abordate, publicul meu țintă e format majoritar din adulți. Cu siguranță nu scriu povești pentru copii și nici poezia nu-mi iese foarte bine, dar în proză, indiferent de genul ei, încerc să tratez deseori teme marginale, mai puțin cunoscute, sau, din contră, lucruri știute la nivel general, dar care nu sunt luate în considerare, nu sunt înțelese și nu sunt puse în practică așa cum ar trebui. Trauma și abuzul, de exemplu, abandonul, eșecul, vina, regretul, dar și speranța și prietenia, acestea din urmă fiind, cu tot cu spectrul de clișeu care le înconjoară, unele dintre cele mai importante teme din literatura autohtonă, în opinia mea. Dacă ar fi să fac o analiză mai precisă, aș zice că povestirile mele fantasy și SF sunt, în majoritate, pentru adolescenți și tineri, iar proza realistă pentru adulți.

FLORIN GIURCĂ

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Categoric, modul de prezentare. Între idee și stil, aș introduce niște ponderi: ideea 33%, stilul 67%.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Prefer romanul, atât la citit cât și la scris. E ca la fotografie, chestie de rezoluție. Cu cât e perspectiva mai largă, cu atât există mai multe șanse ca produsul să fie mai bun calitativ.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF?

Este imprevizibil. Un scriitor cu adevărat mare poate scrie la un moment dat un roman care să influențeze hotărâtor posteritatea. Marea majoritate a autorilor au început prin a scrie în maniera unui înaintaș cu care a găsit afinități. În rest, scrisul e o treabă prin definiție subiectivă. Depinde foarte mult de construcția interioară a scriitorului. Ar trebui pusă aici întrebarea ajutătoare: cum vedeți viitorul ființei umane? Cum există mai multe paliere ale realității (social, politic, psihologic), avem tot atâtea perspective de analizat. Personal, cred într-o îndepărtare progresivă de spiritul romantic, mistic, sentimental și o răcire graduală a componentelor afective și emoționale. Omul devine din ce în ce mai sceptic.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Personal, nu mă adresez unui public țintă. Nu eu aleg cititorii, ei mă aleg pe mine. Eu scriu pentru mine, ceea ce îmi place mie și cum îmi place mie.

GYORGY GYORFI-DEAK

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Voi traduce din limbajul popular în cel tehnic: fondul sau forma? Am prins explozia de formalisme din anii '80, care schimba timpii povestirii și persoana naratorului, genera istorioare cadru în cadru, comentarii în subsol și rezolvări non-conformiste în final. M-am jucat și eu cu ele, e nostim. Desigur, ceea ce se transmite și rămâne memorabilă este povestea, fondul. Forma, modul în care este prezentată, poate reînnoi savoea unei intrigi uitate. Atrides, la origine, sunt eroii principali din „Iliada”, regii Menelaos din Sparta (soțul Elenei din Troia) și Agamemnon din Mikene. Tatăl lor și-a ospătat fratele cu chiar carnea copiilor lui Thyestes (gugăliți!), care l-a blestemat. Frank Herbert a luat ca model legenda greacă și a mutat-o în spațiul cosmic, a transmis-o lui Paul și lui Alia. Din „Odiseea”, Philip K. Dick a preluat episodul oamenilor preschimbați în porci de către vrăjitoarea Circe și a creat wubul. Închei cu vorbele înțeleptului rege Solomon: în materie de poveste, nimic nou sub Soare, dar felul cum sunt redată poate să stârnească interesul și entuziasmul noilor generații. Cu condiția ca vrăjitorul Ged din Earthsea să nu fie blond și iar zâna Tilința ditamai nubianul.

2. Ce preferați pentru citit respectiv pentru scris: proza scurtă sau romanul?

Citesc orice are virtuți literare, fără bălbe de limbă, în românește, în maghiară sau în original (mai ales când mă enervează traducătorii noștri). Nu contează mărimea (ca-n franciza Godzilla). Am savurat atât „Război și pace” a lui Tolstoi cât și tristihurile „haiku” ale lui Silviu Genescu. În propria mea creație, prefer romanul, dar până acum am avut răgaz doar pentru a scrie proza scurtă. Sper să-mi fie dat timp și să definitivez construcțiile de amploare.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

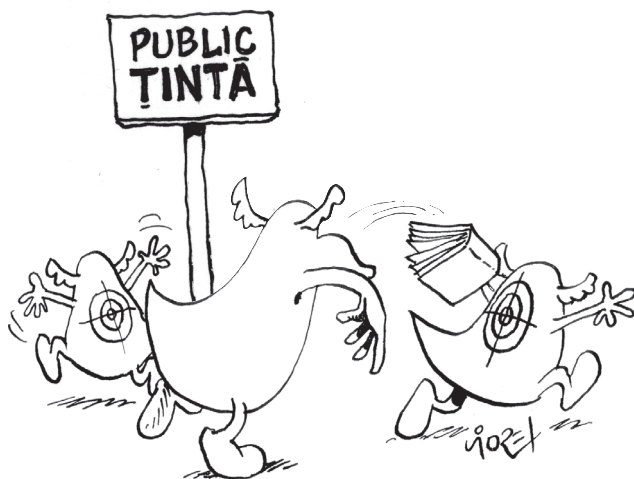
Prin ereditatea genului, viitorul SF-ului este însuși viitorul. Au apărut și sunt perpetuate multe amăgiri, cum ar fi minciuna suprapopulării planetei, prezentă și în unele texte de la noi. Planeta e mare, mai ales partea oceanică, pe care n-am colonizat-o deloc. Are gravitație normală, oxigen, rămâne doar să cultivăm alge pentru toate gusturile. Buhuhu la Luna Șuie! O populație mică și îmbătrânită, fără urmași, este ușor de controlat și de manipulat politic (totul e să mărim pensiile înainte de alegeri). Pe de altă parte, încă mai există triburi care trăiesc liber în deșert sau pe banchize. Desigur, dunele de nisip pot fi transformate în grădini, precum în Israel, iar stratul de gheață se poate topi, provocând dispariția faunei polare. Pentru aceste grupuri umane „necivilizate”, trecutul reprezintă un manual de supraviețuire în prezent și totodată felul cum li se va înfățișa viitorul. E adevărat, modificarea condițiilor climatice va cere reacții diferite, un răspuns nou, dar inteligența umană l-a găsit întotdeauna, s-a adaptat schimbărilor. Eu cred că miza SF-ului este descrierea felului cum limitele pot fi adaptate și depășite, cum se poate trăi dincolo de „muchia de cuțit”, în condiții considerate altă dată „nec plus ultra”.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public-țintă?

Eu scriu pentru oricine savurează textele mele, atât pentru fanzine cât și pentru revistele literare. Am publicat și povești pentru copii, dar în general prefer să mă adresez publicului adult. Îmi plac umorul, schimbările de situație, jocurile de cuvinte. Desigur, după publicare cărțile își au propria soartă, depinde de cine le citește.

„Ce așteptăm noi, cei care iubim literatura, de la o carte? Să ne spună o poveste credibilă, frumos scrisă, bine construită, marcată de adevărul personajelor. Să ne facă să începem să credem în adevărul personajelor, să ne însușim bucuriile și tristetele lor, entuziasmele și suferințele lor, iubirea și ura lor, să simțim ceea ce ne spune orice carte bună, anume că și viața noastră este extraordinară și că există personaje care se intersectează miraculos cu destinul nostru și ni-l pot schimba.”

Marin Mălaicu-Hondrari pe coperta 4 a cărții lui Mihai Mateiu „În creștere” – editura Trei, 2023

ANCA IANCHIȘ

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

M-am gândit la această întrebare din două perspective, atât în calitate de cititor cât și în calitate de scriitor și, din fericire, cele două răspunsuri au coincis. În mod evident ambele sunt importante deoarece o poveste interesantă poate fi ucisă de o scriitură cu greșeli sau prea stufoasă, în timp ce o poveste mai puțin spectaculoasă, mai simplă, poate fi salvată, într-o oarecare măsură, de o scriitură de calitate. O proză bună trebuie însă să întrunească ambele condiții. În plus ca un text să fie de calitate superioară trebuie nu doar să fie scris bine și să aibă un subiect interesant, ci între cele două trebuie să existe o stare de echilibru, pentru că nu orice tip de text poate fi scris cu orice tip de scriitură.

2. Ce preferați pentru citit respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Până de curând, cu unele excepții, nu eram un cititor de povestiri sau proză scurtă, gen pe care l-am gustat mai mult în adolescență. Nici în calitate de scriitor nu prefer proza scurtă. Mai mult, prima mea aventură literară, în afară de poezia pe care aproape toți viitorii scriitori o experimentează în adolescență și prima tinerețe, a fost tot un roman, neîncheiat în mod evident. Cu toate acestea, în ultimul timp am scris și eu mai multe povestiri, ajungând într-un fel la vorbele lui Neil Gaiman: „O poveste scurtă este cel mai bun truc de magie. Sunt de ajuns câteva mii de cuvinte care să te ducă în jurul universului sau să-ți rupă inima”. Totuși, pentru mine romanul rămâne, cel puțin deocamdată, modalitatea principală de exprimare.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

La această întrebare trebuie să pornim în obținerea răspunsului de la cadrul general: Cum se vede viitorul literaturii în general? Vor mai citi oamenii viitorului? Din punctul meu de vedere (chiar și cunoscând situația pieței de carte din România) răspunsul este da. Nu cred că cititorii genurilor Fiction/Science Fiction sunt altfel decât ceilalți cititori. Oamenii au nevoie de povești așa cum au avut nevoie tot timpul. Faptul că pe piața românească de carte, așa cum pare ea acum în cădere liberă, se publică tot mai des genuri diferite de romane (realiste, istorice, polițiste, de ficțiune sau SF, etc.) arată că atât scriitorii, cât și publicul din România încep să se maturizeze. Spațiul artistic are nevoie de un anumit grad de libertate mentală (atât pentru a scrie cât și pentru a recepta mesajul) pe care încet-încet începem să o (re)capătăm. Libertatea, ca oricare alt aspect, se obține prin exercitare, iar aceasta necesită timp.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Orice scriitor ar trebui, înainte de toate, să scrie pentru el însuși, din nevoia sa internă de a exprima și a se exprima. Până la urmă orice act artistic este unul mai mult sau mai puțin egoist (și așa și trebuie să fie). Este adevărat că există scriitori care aleg un public-țintă, însă, prin asta, din punctul meu de vedere, se auto-limitează. În general autorii cu adevărați importanți nu se gândesc la cititor decât în măsura în care lucrarea trebuie să fie suficient de ușor de parcurs încât cel care receptează să poată înțelege mesajul. De altfel, o carte este reușită mai ales când poate fi citită pe mai multe paliere, pe mai multe niveluri de înțelegere. Dacă scriitorul, în cazul nostru, reușește să facă acest lucru, atunci nu mai trebuie să se preocupe de publicul-țintă pentru că acesta va fi format din toți cititorii care există pe piață, luând în calcul, desigur, că nu toți cei care citesc gustă toate genurile literare. Chiar și așa, personal nu m-aș strădui niciodată să scriu ceva doar pentru a plăcea unui public mai numeros, deoarece un scriitor care ajunge să fie constrâns sau se autoconstrânge pierde atât sensul pentru care a început să scrie, cât și sinceritatea față de sine, condiție esențială pentru un artist. Problema publicului-țintă este una care ține până la urmă de felul în care autorul își răspunde la întrebările legate de propria creație.

BRUNNO LIVADARU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

În „Dune” de Frank Herbert, povestea despre ecologie și putere este completată de un stil narativ dens și de teme filosofice, pe când „Neuromantul” de William Gibson a adus o schimbare radicală în literatura SF, cu un stil Cyberpunk nou. În același timp, modul de prezentare poate transforma o poveste simplă într-o capodoperă. Astfel, opere precum „Jocul lui Ender” de Orson Scott Card, „Cântec de gheață și foc” de George R.R. Martin sau „Fundația” de Isaac Asimov ilustrează echilibrul dintre poveste și modul de prezentare. Card explorează maturizarea unui copil-geniu forțat să lupte, folosind resursele intelectului, în timp ce Martin folosește multiple perspective și o intrigă complicată. Asimov, pe de altă parte, scrie o poveste despre declinul civilizației într-un stil științific și clar. În concluzie, povestea și modul în care este prezentată pot sau nu să fie interdependente: împreună, ele pot ridica o operă literară, mai ales în genurile Fantasy și SF. Acestea sunt doar câteva dintre cauzele care îi determină pe oameni să se împartă în tabere și să nu răspundă la întrebarea importantă: dacă e mai important povestea sau modul de prezentare?

2. Ce preferați pentru citit: proza scurtă sau romanul?

Literatura este menținută artificial de către editori sau manageri de librării pe o cale directă, ce încearcă să stabilească ceea ce este bun și ceea ce este rău. Dacă un roman sau proza scurtă este popular, atunci aduce oportunități uriașe pentru autorii săi. În mod similar, dacă un produs de proză scurtă nu atrage multe citiri, nici o forță din lumea aceasta nu va încerca să publice acest altfel de lucrare. Totul ține de gust și poate de autoeducație prin citit, în ciuda acestui mecanism.

3. Cum vedeți viitorul povestirilor SF/F?

În mod probabil, viitorul ficțiunii SF și de fantezie va fi din ce în ce mai divers și din ce în ce mai inovator, influențat de schimbările culturale, tehnologice și sociale. Puncte de forță specifice unor astfel de povestiri includ următoarele: un trend principal este diversificarea tot mai mare a vocii autorilor și personajelor. Scriitorii din diverse culturi vin cu perspective unice, explorând legende și mituri în moduri cu totul neașteptate.

De exemplu, cu tehnologii cum ar fi realitatea virtuală (VR) și realitatea augmentată (AR), poveștile devin profund intense. Proiecte ca VR narativ permit utilizatorilor să interacționeze cu personajele sau să se implice într-un fel inedit. Această abordare a transformat lectura pasivă și fără spirit într-o activitate interactivă. Platforme precum Twine permit povestiri interactive, unde cititorii pot influența povestea. Ca în cazul jocului 80 Days, jucătorii pot alege diferite direcții, astfel încât fiecare înregistrare este unică. Tot mai mult, SF și Fantasy se orientează spre teme de actualitate, de exemplu, schimbările tehnologice și climatice. În seria „The Expanse”, problemele legate de politica intereselor între stele și ecologie sunt evidențiate, oferind o serie de puncte de vedere morale diverse. Scriitorii vor continua să scrie mituri și legende din nou. Un exemplu este Madeline Miller cu „Circe”, în care ea reinterpretează mitul grec într-un mod complet nou, dând o imagine feministă tradițională și le face relevante pentru cititorii de astăzi. Astfel, în concluzie, viitorul SF și Fantasy este plin de promisiuni, cu un spectru larg de voci și teme care reprezintă o răsfrângere spectaculoasă, dar veridică a unei societăți pline de schimbări.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un segment țintă?

16-40: Acest eșantion cuprinde cititori care caută povești captivante, personaje bine conturate și teme care să reflecte problemele de astăzi. Cititorii mai vârstnici, precum cei doar interesați de tehnologia nouă și efectele sale asupra societății, sunt, desigur, interesați de SF, mai ales de cărți care agită teme de biotehnologie, inteligență artificială și cucerirea spațiului.

TEODORA MATEI

1. Ce apreciezi mai mult într-o operă SF: ideea sau stilul?

Sincer, m-aș bucura să le regăsesc pe ambele. S-a întâmplat, însă, să apreciez la un text ideea chiar dacă stilul era greoi, sau să-mi facă plăcere să citesc o povestire cu o temă des abordată doar pentru că avea ritm și stil. O povestire e ca o salată: degeaba pui ingrediente bio, din grădina proprie (ideea), dacă nu adaugi, pe lângă un praf de sare, și un mix de condimente (stilul). Și reciprocă e valabilă: degeaba pui sare de Himalaya, piper verde și oțet balsamic, dacă legumele sunt pălite și nu mai au niciun gust.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

De scris, e mai greu să scrii proză scurtă, pentru că trebuie să sintetizezi totul într-un număr dat de caractere. Să faci asta înseamnă să fii un autor cerebral, calculat, indiferent de genul abordat. Am scris povestiri, am încercat să respect toate regulile prozei scurte, iar de citit – proza scurtă e bună de luat într-o călătorie pe tren, sau în vacanță.

La roman sunt cam aceleași reguli, dar spațiul e mult mai ofertant, așa că autorul se poate juca după bunul plac cu ideile și personajele. Am scris romane, m-am bucurat de o libertate mai mare, însă a trebuit să păstrez totul concis, să nu pară că au fost scrise doar de dragul de a avea mai multe pagini. De citit – prefer romanele atunci când am mai mult timp de dedicat lecturii.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF?

Eu cred că au viitor. Nu se vor întâmpla minuni peste noapte, trebuie doar să fim atenți la ce se întâmplă în jurul nostru și să fim deschiși. Din perspectiva de cititor, autor, dar și de membru al redacției Galaxiei 42, mă bucur să văd că apar nume noi, că citesc unele povestiri cu plăcere, că autori care au debutat în mediul online ajung, în câțiva ani, să-și vadă numele pe coperta unui volum tipărit.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Poate părea un răspuns stereotip, dar chiar nu am un public țintă. Și spun asta pentru că, în afară de lansările la care vin prietenii sau cunoștințe, merg și la târguri de carte sau la East European Comic Con (împreună cu Lucian și Daniel), unde vin oameni absolut necunoscuți, de diverse vârste și cu diverse ocupații, care ori atunci ne descoperă și sunt încântați să plece cu o carte de-a noastră, ori vin după alte cărți, pentru că le-a plăcut ce mai citiseră.

CRISTINA NEGREANU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

În primul rând, atunci când ne referim la o operă literară tindem să o analizăm sub forma unei sfere compacte cu toate substraturile sale, dacă unul dintre ele ar lipsi atunci opera în speță ar fi incompletă. Întrucât, atât povestea pe care o prezintă opera literară, cât și modul în care este prezentată aceasta sunt în mod verosimil indispensabile, căci o idee de poveste bună, însă scrisă anevoios, cu stângăcie, nu va stârni interesul publicului, iar la polul opus o idee de poveste mai slabă, dar scrisă abil, frumos cosmetizată va putea capta publicul neavizat doar la o primă lectură, accentul căzând pe sintagma „neavizat”, întrucât la o recitare sau poate chiar din incipit, un ochi citic, al individului de formație cultura-

lă, va observa neconcordanța sau mascarea unei idei recurente în text sub învelișul metaforelor.

Unii dintre cititori tind să răspundă adeseori că modul în care este prezentată povestea contează cel mai mult, iar alții susțin faptul că o poveste bună, cu personaje complexe, un conflict bine dezvoltat și un mesaj puternic, poate captiva cititorul chiar și dacă stilul narativ nu este perfect, de remarcat aspectul că scriitorul trebuie să posede anumite abilități de scriere pentru a duce la bun sfârșit „povestea bună care nu are un fir narativ perfect”, căci el, scriitorul, e musai să sculpeze personaje și acțiunea asemenea unui maestru din Antichitate, fiindu-i permis să aibă doar o anumită doză de stângăcie.

În al doilea rând, cele două componente – povestea, respectiv modul de scriere – sunt la fel de importante, influențându-se reciproc, căci asemenea unei prăjituri, opera trebuie să fie nu doar gustoasă, ci și atrăgătoare – cu atât mai mult acest lucru ar fi necesar să se regăsească într-un echilibru perfect și în literatura fantasy și science-fiction.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Pentru citit prefer atât proza scurtă, cât și romanul, totul depinzând de modul în care te captivează opera. Atâta timp cât este una omogenă, are unitate în formă și stil, atunci este o lucrare perfectă pentru a fi lecturată.

Cât despre preferința în a scrie, cred că depinde foarte mult de direcția în care creația dorește să evolueze – un autor nu este autor doar de un anumit gen, ci este versatil, plîindu-se cu ușurință și pe proză scurtă, și pe roman și pe orice direcție l-ar mai ghida vreo forță creatoare. Dar, dacă ar fi să aleg doar un tip dintre cele menționate anterior, cel mai probabil aș miza pe roman, întrucât oferă libertatea de a explora personaje, teme și subiecte în detaliu.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Viitorul poveștilor F/SF este un peisaj plin de posibilități pentru că imaginația speciei umane nu pare să aibă, la momentul actual, limite, iar poveștile despre expansiunea tehnologiei și călătoriile spațiale rămân prolifiche.

Cele două genuri (F/SF) vor continua să reflecte probleme ale societății contemporane, abordând o gamă variată de teme existente permanent în sânul comunităților (catastrofele, inegalitatea, discriminarea, biotehnologia, A.I., etc.) amalgamându-se cu temele proprii evoluției aflate la limita dintre tehnologia avansată și magie – mundan și transmundan, combinând șamanismul cu metaverse-ul pentru că omul are nevoie de o doză considerabilă de spiritualitate și umanitate pentru a empatiza.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Întâi de toate motivele care ar putea exista, scriu pentru mine ca prim cititor al operei mele, până când aduc la lumină o formă unitară a ideii pe care vreau să o expun celorlalți. Dacă scriitorul nu ar scrie ceea ce și-ar dori el să citească la rândul său ca cititor, de ce ar vrea ca un cititor să lectureze o operă pe care nici scriitorul său nu ar citi-o? Așadar, întâia oară publicul-țintă este chiar creatorul, iar mai apoi este publicul-țintă exterior care se referă – în cazul meu – la tineri/ adulți până în 30-35 de ani. Am ales acest segment de public deoarece cititorii young adults și cei până în 35 de ani caută personaje cu care se pot identifica, indiferent de etnie, orientare sexuală sau background socio-economic, iar tendințele în literatura acestora sunt teme legate de identitate, reprezentare (cele pe care consider că le abordez în scrieri) și o doză de romance (+/- queer). În plus, trecând de la conceptul produsului (la urma urmei opera literară este tot un bun consumabil) la prezentarea acestuia, este mult mai ușor de ajuns la tineri/ adulți (+/- 35y) prin

Ce vă fascinează la science-fiction?

– fragment dintr-un sondaj realizat de Daniel Timariu –

31 august 2024

<https://galaxia42.ro/articole/interviuri/ce-va-fascineaza-la-science-fiction-18850.html>

Lucian-Dragoș Bogdan: Fascinația mea pentru science-fiction a crescut treptat, iar elementul ei central s-a mutat de-a lungul timpului. În primă fază, în copilărie, a fost vorba despre o continuare firească a aventurilor pe care le regăseam în poveștile lui Verne, Dumas, May, Cooper și alții. Erau noi teritorii, cu un altfel de exotism, popoarele și culturile diverse lăsau locul unor ființe extraterestre, cu caracteristici adesea străine. Pe măsură ce am crescut și am ajuns la adolescență, a început să mă pasioneze faptul că, în operele SF, se ridicau o serie de probleme morale, filozofice, existențiale într-un alt context decât cel cotidian. Nu era obișnuita despăcare a firului în patru, șlefuirea unor teorii până la banalizare, ci li se oferea o miză în plus: nu cum sunt ele privite de mii de ani în contextul unei omeniri și a unei civilizații care se mișcă, preponderent, pe aceleași coordonate, ci în cel al unei viziuni viitoare, când omul în sine va fi altfel, se va confrunta cu alte provocări exterioare și, mai ales, interioare, când motorul unei chestiuni de genul „un băiat iubea o fată” va fi devenit un nonsens – din cauză că postumanii nu vor mai avea genuri, ori, dimpotrivă, vor avea mult mai multe, sau fiindcă ideea de sentimente pentru altă ființă umană se va plia pe cu totul alte principii etc.

Ulterior, în anii tinereții și ai maturității, toate elementele de mai sus s-au contopit și cizelat, oarecum. Fascinația mea actuală pentru acest gen este dată în primul rând de provocarea intelectuală. Pentru mine, cărțile sunt în proporție covârșitoare hrană pentru minte, nu pentru suflet. SF-ul mă provoacă din punct de vedere intelectual, îmi obligă mintea să meargă spre niveluri de abstractizare aflate la limita capacității ei de procesare, îmi răspunde la cea mai arzătoare întrebare care mă frământă de pe când aveam 10-12 ani: cum funcționează universul acesta imens și fantastic din care fac parte? Pentru că, de la vârsta aceea, când mă simțeam copleșit de diverse probleme, ridicam ochii spre cerul plin de stele și-mi dădeam seama că, deși importante pentru mine, ele sunt doar un fir de praf la scara problemelor universului. Iar asta a fost ceea ce mi-a ridicat mereu moralul.

De asemenea, SF-ul îmi obligă imaginația să-și depășească limitele, îmi oferă ocazia să gândesc altfel, *outside the box* (cum ar putea fi când lucrurile se vor desfășura altfel, cum ar putea vedea lucrurile o civilizație dezvoltată pe cu totul alte principii etc.). Nu în ultimul rând, îmi hrănește optimismul, acela de a înțelege grandoarea lucrurilor de care suntem capabili noi, oamenii, înfruntând lucruri ce ne depășesc, cum le înțelegem, cum ne adaptăm ca să putem supraviețui și depăși cele mai dificile probleme, cum urcăm scara înțelegerii universului, a adaptării lui la nevoile noastre, a integrării noastre în el.

Ca să rezum toate cele de mai sus, e ca și cum aș deschide o cutie plină de comori, una mai frumoasă și mai strălucitoare ca alta, care-mi arată cât de fascinantă și frumoasă e existența noastră efemeră pe fundalul unui univers magnific, ce ascunde o infinitate de mistere ce așteaptă să fie descoperite și în care noi suntem nevoiți să facem față la provocări tot mai complexe.

intermediul bookstagram și a platformelor sociale, creând un conținut creativ și interactiv, stârnind interesul acestora și deci, obținând cititorii mult doriți.

CONSTANTIN D. PAVEL

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

O idee banală și des utilizată dar scrisă dumnezeiește va câștiga întotdeauna atât în ochii cititorilor cât și ai editorilor. Întrucât ceea ce rămâne în final este Literatura...

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Roman. Proza scurtă este pentru entertainment, romanul pentru trăit...

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Povestiri din ce în ce mai bune, autori din ce în ce mai slab pregătiți. Trăiască IA!

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Autorul care scrie pentru el nu va avea nicicând un public țintă, pe când autorul profesionist va scrie țintit, fiindcă face parte dintr-o industrie care, în final, servește Cititorul.

DAN PERȘA

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Aș zice, ca să fie pe scurt: una mai importantă ca alta. Dar ia să vedem. Stilul. E o amprență. „Tot ce rămâne e stilul”, spunea Céline. Buffon: „Stilul este omul însuși”. Dacă iei categoriile stilistice, îți dai seama că stilul conține temperamentul autorului (ce mai temperament avea Creangă), dar conține și puterea de observație și judecată și capacitatea de a formula memorabil: exact și adevărat. Așadar stilul conține și povestea (esența) și expresia (stilistica). Acum e destul de interesant că povestea poate fi de multe feluri. Sunt povești care vor să captiveze. Sunt povești care vor să fie hazlii. Dar și povești care sunt metafore extinse, adică parabole și din ele extragi învățăminte asupra omenescului, condiției umane, istoriei și prezentului. Toate au îndreptățirea să existe. Când treci la exemple, ce se întâmplă? Sovieanu spunea de curând că antumele eminesciene sunt superioare postumelor. Și totuși în postume găsești geniul gândirii eminesciene. Inșă antumele au fost cizelate și conduse la perfectă expresie. Deci felul în care exprimi contează mai mult? Shakespeare a fost numit de Robert Greene „cioară parvenită, împodobită cu penele noastre”. Lua piese scrise de ceilalți și le rescria. Le dădea o nouă expresie. „Doi tineri din Verona” e cam aceeași piesă cu „Romeo și Julieta”. Dar a doua a fost dusă spre o expresie poetică desăvârșită. Inșă nu

facea doar atât. Îmbogătea nu doar expresia, ci și conținutul. O nouă dramatizare, o nouă energie, o mai profundă înțelegere a ceea ce se află în străfundurile omenescii. Deci povestea cu expresivitatea ei (cu poezia ei) merg împreună. Dar există și povești bune ce vin de la prozatori greoi stilistic. Slavici, nu? Ca și Dostoievski. Sau Breban. Merită totuși să citim poveștile lor. Dar sunt și prozatori capabili să planeze stilistic fără să închege o adâncă poveste, cum este Mircea Cărtărescu. Iar în ce privește literatura SF, ea, da, înseamnă în primul rând poveste. O poveste insolită. O poveste care să captiveze. S-o citești cu sufletul la gură. De aceea s-ar putea spune că literatura SF este pentru tinerii de orice vârstă. Ei gustă insolitul, nu au receptori pentru delectarea estetică provenită din expresivitatea și poezia unui text literar. Scrierile SF sunt de obicei proze de acțiune. Spre deosebire de SF, fantasticul oferă o deschidere mai mare frumuseții expresiei.

Ce apreciezi mai mult într-o operă SFF: ideea sau stilul? (Daniel Timariu)

În felul acesta se restrânge chestiunea la o fantă doar. Oricum în Sf urile pe care le am citit în ultima vreme nu am observat o preocupare pentru stilistică. Dar nici în romanele celebre nu am văzut interes pentru stilistică. Preocuparea e ca scriitorul să fie un bun povestitor. Să conducă bine narațiunea. Dar sunt și mulți scriitori mainstream care procedează la fel. La noi Creangă, care este probabil cel mai bun povestitor, este preocupat permanent de expresivitatea limbajului. Onomatopee, proverbe, vorbe de duh din popor, expresii locale, regionalisme... Dar puțin urmăresc să scrie o poveste într-un chip expresiv. Îmi amintesc de un scriitor science fiction, dar nu mi amintesc și numele lui, un american, care a scris câteva povestiri de mare expresivitate. Imediat a început să fie studiat în universități.

În science fiction ideea este pe primul plan. Îmi amintesc de Stanley G. Weinbaum și „Odiseea marțiană”, cu o creatură inteligentă care gândea altfel decât un om. Această povestire, această idee, a schimbat modul în care se scria SF.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Eu am preferat romanele datorită complexității lor. Ele oferă o lume creată prin observarea realului, adică a lumii create de Dumnezeu. În plus, dialoghează cu literatura înaintașilor. Dar proza scurtă aduce lucruri care scapă romanului. Adâncește starea unor personaje, adâncire de care în roman nu este timp (cum zicea Creangă: scriu lung pentru că nu pot scrie scurt, altfel spus nu are vreme de adâncire). În proza scurtă n-am preferat să citesc un autor anume, ci antologii de obicei tematice, care cuprind mai mulți autori. De pildă o antologie umoristică, o antologie cu povești de iubire, alta de proză fantastică sau SF.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Cred că e tot mai greu să scrii SF și fantastic într-o societate cu o rată a dezvoltării științifice și tehnologice care inhibă puterea imaginației. Dar nu este imposibil. Mai grav mi se pare faptul că au pătruns și aici stereotipiile ideologice și social media și parazitează grav genurile. Nu știu cum stă treaba cu literatura, dar în ce privește filmele SF și fantastice mi se pare un dezastru. Cele două mari francize, Star Trek și Star Wars au fost distruse. Un pic de science-fiction și superbe efecte speciale, dar grosul e ținut de pălăvrăgeli gen social media. Poate că alții sunt de altă părere, dar eu așa simt. Decât să mă uit la Star Trek Discovery, care îmi dă o stare frustrare de câte ori încerc să văd câte un episod, mai bine mă uit a șasea oară la filmele „străvechi” ca TNG sau Voyager, ori din Star Gates la Atlantis.

Mircea Pricăjan: *Alex, tu vii dinspre SF, un domeniu socotit multă vreme și pe nedrept marginal în literatură. Ai simțit apăsătoare discriminarea asta?*

Alexandru Lamba: Am să fiu sincer și am să răspund că da. Însă înțeleg motivele. Multă vreme, SF-ul a fost considerat paraliteratură pentru că literații îi simțeau pe SF-iști drept o specie aparte. Deși și SF-iștii operau cu cuvinte, ei aveau alte obiective în scrierile lor. Pentru ei era importantă ideea, știința din spatele evenimentelor, eventual tehnologia care pune lumea în mișcare, și nu realizarea unei reflecții autentice asupra naturii umane.

Ca să scape din această paradigmă, SF-iștii și-au însușit tot mai mult criteriile literare până în momentul actual, în care putem spune, fără să ne temem că greșim prea mult, că SF-ul în literatură a ajuns să țină mai degrabă de butaforie decât de esență. Este, în multe cazuri, un artificiu care dă o notă de exotism în plus poveștii, iar în altele un pretext pentru anumite evenimente, dar centrul de greutate rămâne omul și condiția umană. Astfel, nu mai există diferențe între operele mainstream și cele SF decât la nivel de formă, fondul fiind comun. Problemele pe care le ridică SF-ul sunt proiecții ale celor actuale, dar tot omul e cel care le răspunde, iar reflectorul este pe el. Nicidecum pe tehnologie sau pe speculațiile științifice pe care le introduce uneori.

M.P.: *Și, totuși, în ultimul timp asistăm și în România la intrarea în mainstream a autorilor și a cărților lor cu accente SF, fantastice, polițiste etc. Găsești că asta se întâmplă datorită „concesiilor” făcute de autorii înșiși (prin „îmblânzirea” temelor lor specifice, să zic așa) sau pentru că piața editorială, prin marii ei reprezentanți, a înțeles în sfârșit că literatura bună nu se găsește sub o singură umbrelă?*

A.L.: Această „îmblânzire a temelor”, cum o numești tu, cred că este de fapt alunecarea centrului de greutate de la idee către meditația asupra condiției umane. Cum spuneam mai sus, autorii de literatură speculativă au adoptat același *modus operandi* pe care-l au autorii de mainstream, păstrându-și particularitățile la nivel de formă. Și astfel ajungem la a doua cauză propusă de tine, pe care eu o văd ca o consecință a celei dintâi, anume că reprezentanții mari ai pieței editoriale au început să-i accepte pe autorii de SF pentru că aceștia din urmă au început să producă opere care se pot califica ușor drept „literatură bună”.

Nu e nevoie să îmblânzești neapărat componenta științifică sau tehnologică, e nevoie să-l convingi pe cititor că ea nu e acolo ca scop în sine, ci că e doar o parte a problemelor cu care se confruntă personajul, iar acesta din urmă e cel care trebuie înțeles. Când cititorul simte personajul, când empatizează cu el, nu mai e important dacă rezonază sau nu cu introducerea conceptelor științifice. În momentul acela scopurile literare ale textului sunt atinse.

Dacă autorul îi satisface și capriciul cititorului de SF prin introducerea unei idei fistiche, speculativ-științifice, cu atât mai bine, dar el trebuie să fie atent ca prin acest artificiu să nu altereze analiza condiției umane.

Extras din interviul oferit publicației **eBIHOREANUL.ro** și publicat în 19.09.2024. Interviul complet poate fi citit la adresa: <https://www.ebihoreanul.ro/stiri/alexandru-lamba-in-dialog-cu-mircea-pricajan-la-oradea-pentru-mine-nu-a-fost-niciodata-o-prea-mare-diferenta-intre-a-scrie-sf-si-mainstream-188957.html>

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Cred că pentru scriitorii de science-fiction publicul-țintă e destul de bine definit: fani genului. Pentru autorii de mainstream publicul-țintă e al cititorilor de romane din toate literaturile. Se bat să vândă o felie de cozonac cu laureați Nobel și alți mari și celebri autori străini.

DARIE POP

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Răspunsul scurt: da. Răspunsul prelung: forma (modul de prezentare, estetica, expresia îngrijită, cursivă, logică, pertinentă, coerentă).

Ce apreciezi mai mult într-o operă SFF: ideea sau stilul? (Daniel Timariu)

La întrebarea asta am să răspund aproape invariabil stilul. Nu contează foarte mult despre ce scrii. e mult mai important stilul, gradualitatea.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Prefer nuvela. nu tocmai roman, nu tocmai proză scurtă. Dacă e să aleg binar între roman și proza scurtă, atunci proza scurtă. De ce? În general sunt mai închegate, mai digeste. este mult mai dificil de scris un roman bun decât o proză scurtă

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Viitorul povestirilor Speculative-Fiction nu va fi foarte diferit de cel al literaturii, în general. Dar mai popular decât a fost până acum.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Pentru mine. dintr-o pornire egoistă, intrinsecă, viscerală. Am încercat să scriu pentru alții, dar mă plictisesc. sau mă rătăcesc, mă pierd în idei, în interpretări. așa că am renunțat. Câteodată scriu ce mi-ar plăcea să aud, alteori ce mi-ar plăcea să spun. Când scriu, pur și simplu, nu prea-mi reușește. Uneori însă scriu pentru a-mi face ordine-n idei

DANIEL TIMARIU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

În literatura science fiction, atât povestea cât și modul în care aceasta este spusă joacă roluri esențiale, dar depinde foarte mult de stilul autorului și de așteptările cititorilor. În general, dar în particular în science fiction, povestea este extrem de importantă pentru că genul în sine este bazat pe idei speculative. Cititorii de science fiction caută adesea concepte inovatoare, viziuni îndrăznețe despre viitor, tehnologii avansate, structuri sociale neobișnuite sau întrebări filosofice despre umanitate și existență. Dacă povestea nu este bine construită și nu aduce idei noi sau provocatoare, cititorii de science fiction pot simți că genul nu și-a îndeplinit misiunea de a-i face să gândească dincolo de granițele prezentului.

Modul în care este spusă povestea este la fel de important, mai ales pentru a transforma o idee bună într-o experiență memorabilă. De aceea este important echilibrul între poveste și stil în science fiction și nu numai. În cazul textelor mele consider că echilibrul între poveste și stil este probabil dictat de dinamica personajelor și de lumea supranaturală pe care am creat-o. Pentru seria *Tenebre*, de exemplu, modul în care îmbin ironia și sarcasmul în dialogurile dintre Alex și Qiqrn, dintre Marius și Sorin sau dintre Alex și înțeleptul jupân Otis este o parte esențială a felului în care povestea prinde viață, dar, în același timp, mitologia și regulile lumii supranaturale trebuie să fie clare și bine gândite. Așa că, în acest caz, **povestea oferă fundația solidă**, dar **stilul specific** este ceea ce îi dă strălucire.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

Există mai multe motive pentru care romanul este adesea preferat față de povestire, atât din perspectiva autorilor, cât și a cititorilor, inclusiv în genurile science fiction și fantasy. Cel mai important sau măcar cel mai vizibil este că romanele oferă mai mult spațiu pentru a dezvolta o lume complexă, plină de detalii, ceea ce este esențial în science fiction și fantasy. Aceste genuri adesea se bazează pe lumi construite de la zero, cu reguli proprii și sisteme detaliate, care necesită timp și elaborare. Un roman permite cititorului să se adâncească mai mult în aceste lumi fictive.

Cu toate acestea, există și avantaje ale povestirilor, mai ales în SF, unde ideile rapide și provocatoare pot fi explorate eficient pe parcursul unei lucrări scurte. De asemenea, cititorii care preferă poveștile condensate, dar puternice, pot opta pentru povestiri atunci când nu au timp sau răbdare pentru un roman lung.

Ca autor, utilizez frecvent povestirea ca formă principală de literatură din motive pragmatice: lipsa timpului. Cu toate acestea, atunci când am idei fantasy, romanul trece pe primul plan, fiind mult mai potrivit pentru crearea unor lumi extinse și sofisticate (vezi seria *Tenebre*).

În funcție de stilul și preferințele tale de scriere, ambele forme pot fi foarte atractive pentru cititorii tăi.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

La modul general, pe măsură ce știința avansează, poveștile din sfera SF hard, bazate pe teorii științifice solide, devin tot mai căutate și gustate. Inteligența artificială, ingineria genetică și biotehnologia continuă să inspire autori și să le ofere un spațiu vast pentru speculații și explorări narative. De asemenea nu trebuie ignorat faptul că povestirile SF și fantasy reflectă preocupările contemporane, explorând teme precum schimbările climatice, inteligența artificială sau biotehnologia. Aceste subiecte emergente devin surse im-

portante de inspirație pentru autori, care speculează despre viitorul umanității și despre modul în care tehnologia și crizele globale vor remodela lumea. Ficțiunea climatică, de exemplu, câștigă tot mai mult teren, pe măsură ce subiectele legate de mediu devin centrale în dezbateră globală.

Pe lângă aceste argumente directe, există unele indirecte, legate de tehnologie, dar nu de cea descrisă în povestiri ci de cea din spatele felului în care acestea sunt concepute. Formatele noi, precum realitatea virtuală, realitatea augmentată și ficțiunea interactivă, ar putea oferi cititorilor experiențe imersive, transformându-i din simpli spectatori în participanți activi ai narațiunii. De asemenea, jocurile video narative și alte forme multimedia devin tot mai populare ca modalitate de explorare a lumilor SF și fantasy.

Și nu în ultimul rând, schimbările sociale și culturale conduc la o mai mare incluziune, astfel că în viitor vom vedea o diversificare a vocilor autorilor, cu mai multe perspective din medii culturale și geografice variate. Aceasta va aduce cu sine noi mitologii, tradiții și teme, ceea ce va extinde granițele acestor genuri, oferind cititorilor povești mai bogate și mai diverse.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Eu cred că un scriitor de literatură fantasy și science fiction scrie, în general, pentru o combinație de public țintă și pentru sine, în funcție de motivațiile personale, stilul de lucru și scopurile literare. Genurile F/SF au public distinct, dar nu exclusiviste, care caută anumite caracteristici în poveștile pe care le citesc. În esență, scrierea în aceste genuri este un echilibru între plăcerea personală și conectarea cu un public care își dorește experiențe intense de evadare sau reflecție asupra problemelor complexe ale societății și umanității.

Unii scriitori își ajustează în mod deliberat stilul și temele pentru a atrage un public specific sau critica, fiind atenți la preferințele cititorilor sau ale criticii și la trendurile de pe piață. Pe de altă parte, există autori care scriu în primul rând pentru ei înșiși, ghidați de propria imaginație și plăcerea de a crea lumi și personaje noi. Pentru mulți scriitori de F/SF, și eu fac parte din această mulțime, adevărul se află undeva la mijloc. Eu scriu din plăcere și pentru a explora idei personale, dar în același timp sunt conștient de așteptările cititorilor mei.

POMPILIAN TOFILESUCU

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Ca să folosesc un loc comun, importante sunt amândouă.

Se poate scrie proză excelentă fără o poveste grozavă (sau cu povestea pe planul al doilea), însă nu oricine e James Joyce. În SF/F contează într-adevăr povestea. Fără ea nu se poate. Dar nici numai de dragul ei nu se poate. Că doar nu mai suntem în anii '50. Sau în secolul XIX („Scrieți băieți, numai scrieți”). Altfel zis, importantă e povestea atunci când e prezentată bine. Stilul este o caracteristică a fiecărui autor. Două povești pot fi scrise în stiluri diferite, dar fi la fel de bune (sau la fel proaste)

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

De citit, citesc mai mult roman decât proză scurtă. Nu cred că pentru un motiv anume. Poate că în general există mult mai multe romane bune decât volume de proză scurtă de calitate. Și pentru că îmi place să mă cufund în atmosfera romanului, în scriitură... Proză scurtă îmi lasă un sentiment de degustare, nu de săturare.

De scris, scriu proză scurtă. N-am timp și stare pentru un roman. Am avut o singură dată, într-o delegație de trei săptămâni în Ungaria, în timpul covidului când am scris primul capitol al unui roman. Și așa a rămas.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Vor continua să existe și să ne încante. Cu toate că, de la o vreme, am sentimentul că ar trebui să ne întoarcem la realism pentru că, cel puțin în anumite domenii, cercetarea științifică și tehnologia a luat-o cu mult înaintea imaginației.

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

Pentru mine ar fi greu să am un public țintă pentru că, fiind plecat din țară de ceva vreme, nu prea mai cunosc categoriile de cititori cărora m-aș putea adresa. Așa că scriu, cum s-ar zice, în bula mea, sperând că se va găsi cineva căruia să-i placă...

OVIDIU VITAN

1. Ce este mai important: povestea sau modul în care este prezentată?

Stilul fără idee e ca o casă superbă pe dinafară, dar înăuntru goală, după cum și ideea fără stil e o casă dărăpănată, dar în care, dacă treci de ușă scoasă din țâțâni și bărnele căzute, găsești o sclipitoare bucătărie ultramodernă. Pentru mine, de departe povestea este cel mai important element – desigur, nu în detrimentul modului în care este prezentată. De altfel, aceasta este o capcană în care scriitorii de SF, inclusiv eu, cad adesea: furați de o idee grozavă, acordă mai puțină atenție stilului, încât produsul finit se poate dovedi până la urmă un text cu o idee extraordinară, dar stilistic slab. Și cum nota pentru impresia artistică trage în jos media finală, critica mainstream primește apă la moară pentru a considera și pe mai departe literatura SF o sublitteratură, inferioară celei mari. Pe de altă parte, nu este firesc ca într-o scriere de gen – fie ea SF, polițistă, de dragoste etc. – să primeze ideea? Este alegerea fiecăruia care dintre elemente primează, pentru mine însă ideea este cea mai valoroasă dimensiune a unei scrieri SF, și dacă se bucură și de temelia solidă a unui stil îngrijit, atunci satisfacția lecturii e garantată.

Mai trebuie spus și că atunci când scriu, centrul textului este ideea, dar când citesc ceva scris de altcineva nu mă deranjează dacă primează stilul – dar numai în cazul în care acesta în sine este atât de elevat, rafinat sau premeditat încât reușește să suplinească ideea mai modestă, fiind el, în sine, ideea.

2. Ce preferați pentru citit, respectiv pentru scris? Proza scurtă sau romanul?

La modul ideal, și pentru cititor, și pentru autor, ar trebui să fie romanul: acesta oferă mai mult, în primul rând prin întinderea sa, permite o mult mai bună dezvoltare a acțiunii, a personajelor, permite și linii secundare ale acțiunii, care, toate, conferă profunzime și greutate operei literare. În același timp însă, proza scurtă este mai ușor de citit, iar satisfacția vine mai repede. Desigur, s-ar putea spune și că o scriere de dimensiuni medii, o nuveletă de pildă, poate combina avantajele romanului și ale povestirii și, de asemenea, eluda părțile mai slabe ale acestora, dar, bineînțeles, e nevoie de măiestrie și intenție pentru a realiza această echilibrată. La întrebarea aceasta scorul, pentru mine ca cititor, va rămâne egal: depinde de dispoziția de moment, dacă vreau să plonjez până în străfundurile unui roman de 500 de pagini sau dacă, din cauza timpului, caut să zâmbesc încântat la capătul unei povestiri care poate fi parcursă în cinci-zece minute.

Ca autor însă, am constatat un lucru extrem de important: romanul nu este doar o povestire mai lungă. Nu este suficient să întinzi un text de la 20.000 la 500.000 de semne; romanul nu rezidă în lungime, ci în greutate.

3. Cum vedeți viitorul poveștilor F / SF ?

Constatăm cu uimire, vorbesc mai ales de noi, iubitorii de SF, cum realitatea vine duduind din urmă ca un blob din filmul omonim și înghite concept SF după concept SF: computere, zboruri spațiale, roboți, aselenizare, inteligența artificială – încet-încet temele SF nu mai sunt SF, încât ne putem face griji că nu o să mai avem despre ce scrie. Practic progresul, asemenea unui zombi, se hrănește cu ideile și temele SF fără să-și dea seama de victimele nevinovate – cititorii și autorii. E adevărat, acest lucru este absolut inevitabil și încă nu am obosit să spun că este o greșală să te opui progresului, vei fi strivit orice ai încerca să faci; ba mai mult, chiar noi, sefiștii, am împins înainte progresul, am dat idei, am furnizat variante, am oferit inspirație creatorilor de tehnologie, așa că era de neevitat ca propriile noastre previziuni să ne ajungă din urmă. Dar, până una-alta, ne putem imagina, speriați din cochetărie, că, într-un *last stand* disperat, asediați de tehnologia care ne devorează subiectele, ne vom refugia în două-trei teme cu șanse mici de a le vedea materializate la televizor la știri, cum ar fi supereroii sau mersul în timp...

4. Pentru cine scrieți? Aveți un public țintă?

La modul conștient, nu m-am gândit vreodată că ceea ce scriu ar putea sau, și mai bine, ar trebui să fie țintit. Să nu uităm că majoritatea celor care scriu literatură SF o fac, în primul rând, din plăcere, din pasiune, nu cu un scop cum ar fi vânzările sau profitul. Și nu, nu e vorba de tradiționalul gust acrișor al strugurilor, pentru că nu ne-ar deranja să facem vreodată profit, dar deocamdată acesta este, hm, hm, SF, dar pasiunea e mai puternică și mai intimă decât profitul – chiar dacă acesta nu e neapărat un lucru bun... Poate ar trebui să învățăm să ne “vindem”, și atunci da, publicul ar trebui țintit, segmentat, pentru o mai bună promovare și reclamă. Poate ar fi oportun să aplicăm principiile marketingului și advertisingului și în lumea noastră, bineînțeles fără a sacrifica dimensiunea artistică. În definitiv, și medicii învăț ca, pe lângă activitatea profesională, pentru care au făcut zeci de ani de facultate, rezidențiat etc., să fie și buni manageri, să poată citi un bilanț contabil și să reușească să organizeze activitatea a sute de oameni. De ce nu am face și noi asta? În definitiv, cu cât vindem mai multe cărți, cu atât vom avea mai mulți cititori care vorbesc despre ce au citit cu prietenii lor, care vor începe și ei să consume SF și astfel s-ar vinde, citi și scrie și mai mult SF.

Bonus

A 5-a întrebare: ce ați reușit să citiți, pînă acum, din cărțile apărute în anul 2023?

**2023 apariții editoriale F & SF
din categoriile *fantastic* respectiv *science fiction*
apărute în anul 2023**

Actualizată azi 27 septembrie 2024, a 3-a oară. Rămâne de văzut dacă vor fi necesare și alte actualizări.

Ca de obicei, lista nu cuprinde reeditările - cu excepția celor revăzute și adăugite.

Am precizat cărțile de la UP reluate la Bookforge.

La edituri am precizat localitatea numai pentru cele care nu își au sediul în București.

Cât privește cărțile *fantasy-young adult* cât și *romance fantasy*, ele vor face obiectul unei alte liste.

Pace, Binețe și Inspirație!
Dan Popescu „Pișcu”

ANTOLOGII

- # „**Antologia CSF 2022**” – antologator **Constantin D. Pavel**. Ed. Pavcon
- # „**Stația Pamânt 12 - Apocalipse de lux**” – antologator **Marian Truță**. Ed. Eagle
- # „**Boabe de poveste 1- antologia fantastică a cafelei**” – antologator **Dan Popescu**. Ed. Pavcon
- # „**Boabe de poveste 2 – Orașele viitorului - o antologie a orașelor imaginare**” – antologator **Dan Popescu**. Ed. Pavcon
- # „**Proză 2023**” - cenaclul **H. G. Wells** – antologatori **Daniel Haiduc** și **Laurențiu Nistorescu**. Ed. Universității de Vest, Timișoara

ROMANE

- # „**Iluzia**” de **Diana Alzner**. Ed. Pavcon
- # „**În cercul fiarei 2 – Puțină speranță**” de **Cezarina Anghilac**. Ed. Crux Publishing
- # „**Aripile albastre 9 – Îngerul albastru**” de **Anamaria Borlan**. Ed. Pavcon
- # „**Călăreții rasei**” de **Anamaria Borlan**. Ed. Cristian PlusArt, Craiova
- # „**Para arbitrium**” de **Anamaria Borlan**. Ed. Cristian PlusArt, Craiova
- # „**Profetul naiv**” de **Voicu Bugariu**. Ed. Pavcon
- # „**Împăratul Raiului**” de **Aurel Cărășel**. Ed. Pavcon
- # „**Îngerul apocalipsei**” de **Aurel Cărășel**. Ed. Pavcon
- # „**Păsări de titan**” de **Mircea Cărbunaru**. Ed. UP (reeditată la Bookforge)
- # „**Lumina stranie a eclipsei**” de **Cristian Cârstoiu**. Ed. Pavcon
- # „**Popova și Popescu 1 - În tăcerea nopții**” de **Dragoș C. Costache**. Ed. Tritonic
- # „**Ultimele zile ale infinitului**” de **Leonardo Costache**. Ed. UP
- # „**Ommadon, fiul omului**” de **Florin Giurcă**. Ed. Pavcon
- # „**Hegemonul și fiara**” de **Eugen Gomboș**. Ed. Pavcon

- # „**Marea e frumoasă ca tine**” de **Andrea H. Hedeș**. Ed. Neuma, Cluj-Napoca
- # „**Veghetorii**” de **Anca Ianchiș**. Ed. Creator, Brașov
- # „**Doren, un hoț neobișnuit**” de **Cătălin Ioniță**. Ed. Storycraft.
- # „**Profetul tenebrelor**” de **Brunno Livadaru**. Ed. Petale Scrise, Nojorid, Bihor. (reeditare cu + la Eagle)
- # „**Arhivele unor vânători de demoni în Micul Paris 2 Râde glonț de minte spartă**” de **M. K. Lynn**. Ed. Petale Scrise
- # „**Cartea Fantomă. Vol. 1 Fuga. Vol. 2 Drumul.**” de **Victor Martin**. Ed. Cristian PlusArt
- # „**Zmeul zmeilor, o poveste pentru oameni mari și pentru oameni mici**” de **Dan Matei**. Ed. pentru Artă și Literatură
- # „**Cablat**” de **Lucian Merișca** și **Cristian Hrițcu**. Ed. Eagle
- # „**(Foarte probabil) Ultima Aventură a lui Făt-Frumos**” de **Ciprian Mitoceanu**. Kobo.com. (reeditată la Bookforge)
- # „**Stăpânii umbrelor 2 - Zorii războiului**” de **Ana-Maria Negrilă**. Ed. Crux Publishing
- # „**Jucării**” de **Laura Nureldin**. Ed. UP (reeditată la Bookforge)
- # „**Cineva în orașul ăsta te iubește**” de **Corina Ozon**. Ed. Trei
- # „**Metropolis 2**” de **Monica Ramirez**. Ed. UP (reeditată la Bookforge)
- # „**Ferma de dinozauri**” de **Dan Rădoiu**. Ed. Pavcon
- # „**Hiperspațiul minții**” de **Dan Rădoiu**. Ed. Pavcon
- # „**Diavolul din Freisetzburg**” de **Roxana Ruscior**. Ed. Litera

COLECȚII de AUTOR

- # „**La marginea nebuniei**” de **Lucian-Dragoș Bogdan**. Ed. Tritonic
- # „**Proză fantastică. Amintiri din dimineața vieții**” de **Valeriu Butulescu**. Ed. Creator
- # „**Sinucidere gravitațională**” de **Aurel Cărășel**. Ed. Pavcon
- # „**Omulețul din perete și alte povestiri fantastice**” de **Marian Coman**, Ed. Nemira. (include povestiri din „Testamentul de ciocolată”, 2007)
- # „**Desprindere lentă**” de **Silviu Genescu**. Ed. Eagle
- # „**Al doilea F din Fericire**” de **Robert Gion**. Ed. Pavcon.
- # „**Hegemonul și fiara**” de **Eugen Gomboș**. Ed. Pavcon
- # „**Dârzata bârză**” de **Gyorgy Gyorfi-Deak**. Ed. Cristian PlusArt
- # „**Țăranul interimar**” de **Simone Gyorfi**. Ed. Cristian PlusArt
- # „**Misterele din Mair Cana 1**” de **Lilioara Macovei**. Ed. Cristian PlusArt
- # „**Misterele din Mair Cana 2**” de **Lilioara Macovei**. Ed. Cristian PlusArt
- # „**Reversibil**” de **Iulian Margu**. Ed. Cristian PlusArt
- # „**Vezi mîinile mele**” de **Gabriel Macsim**. Ed. Polirom
- # „**Între vulturi și oameni**” de **Teodora Matei**. Ed. Tritonic

„Arhanghelii Haosului 2 – Zeul de praf” de Sorin Nină. Ed. Pavcon.

„Arhanghelii Haosului 3 - Ucigașul de lumi” de Sorin Nină. Ed. Pavcon.

„Casa infinitului” de Sorin Nină. Ed. Cristian PlusArt

„Insula Marei” de Dan Ninoiu. Ed. Pavcon

„Descoperire cu tâlc și alte povestiri” de Liliana-Elena Simion. Ed. Cristian PlusArt

„Cămașa în carouri și alte întâmplări din București” de Doina Ruști. Editura Litera. Ed. a 2-a, revăzută, adăugită și cu aparat critic.

NON FICTION

„Leonida Neamțu și universul fantezist al aventurii” de Constantin Cubleşan

Ed. Cuantic

„Moebius în România” de Marian Mirescu. Ed. Revers, Craiova.

„Oameni pe care i-am cunoscut în minunata lume a imaginarului” de Dodo Niță. Ed. Pavcon

„Istoria prozei fantastice românești” de Gheorghe Glodeanu. Ed. Școala Ardeleană, Cluj.

AntareSFest 2024

UMANITATEA VIITORULUI AI ÎNȚEBIT UMANITĂȚII

EDIȚIA A VIII-a

4 - 6 octombrie

Biblioteca Județeană

„George Barițiu” Brașov

Organizator:

ANTARES
Science Fiction & Fantasy Club Brașov

Partener oficial:

